

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

**Postavení, pravomoc a činnost Bezpečnostní informační
služby ČR**

Pavλίna Svobodová

© 2012 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra práva

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Svobodová Pavlína

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Postavení, pravomoc a činnost Bezpečnostní informační služby ČR

Anglický název

The status, authority and activities of the Security information service

Cíle práce

Tato práce má dva základní cíle. Cílem první části práce je, na základě prostudování potřebné literatury, shrnout přehled o historii a vývoji Bezpečnostní informační služby a na základě platné právní úpravy, poskytnout důležité informace nejen o činnosti, postavení a pravomocích Bezpečnostní informační služby, ale také o povinnostech a oprávnění příslušníků Bezpečnostní informační služby, kteří jsou ve služebním poměru. Tyto informace budou potřebným podkladem pro zhodnocení všeobecného povědomí o Bezpečnostní informační službě, což je hlavním cílem druhé části mé práce. Konkrétně jde o všeobecnou informovanost o činnostech a úkolech této služby, o názor na utajované informace a komunikaci s občany. To vše bude hodnoceno a porovnáno dle jednotlivých věkových kategorií občanů ČR.

Metodika

Metodika vypracování této práce vycházela z několika zdrojů. Při zpracování jsem využívala především platnou právní úpravu, a to zejména zákon č. 154/1994 Sb. o Bezpečnostní informační službě, zákon č. 153/1994 Sb. o zpravodajských službách České republiky, zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a v neposlední řadě zákon č. 412/2005 Sb. o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti v platném znění, na základě kterého mnohdy nebylo snadné získávat dostatek informací potřebných ke zpracování mé práce. Dalším důležitým zdrojem poznatků bylo studium odborné literatury a internetové zdroje. Zpracování druhé části práce vycházelo z porovnání veřejností poskytnutých informací a názorů s výše uvedenými zdroji.

Harmonogram zpracování

1. rozpracování literární rešerše I-VI/2011
2. dokončení literární rešerše IX-XII/2011
3. zpracování praktické části XII 2011 - II 2012
4. dokončení bakalářské práce II/2012

Rozsah textové části

30 - 40 stran

Klíčová slova

Zpravodajská služba, Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace, Vojenské zpravodajství, Státní tajná bezpečnost, civilní kontrarozvědka, tajná služba

Doporučené zdroje informací

- Zpravodajské služby v nové demokracii - Česká republika (Zetocha Karel, 2009)
- Zákon č. 153/1994 Sb. o zpravodajských službách České republiky
- Zákon č. 154/1994 Sb. o Bezpečnostní informační službě
- Zákon č. 412/2005 Sb. ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti
- Zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
- Výroční zprávy Bezpečnostní informační služby

<http://www.bis.cz>

<http://www.vzcr.cz>

<http://www.uzsi.cz>

Vedoucí práce

Kadlecová Eva, JUDr.

Termín odevzdání

březen 2012

JUDr. Jana Borská
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.
Děkan fakulty

V Praze dne 8. 1. 2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Postavení, pravomoc a činnost Bezpečnostní informační služby ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce JUDr. Evy Kadlecové a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. 3. 2012

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní JUDr. Evě Kadlecové za odborné vedení, užitečné rady a připomínky při zpracování bakalářské práce.

Rovněž děkuji Doc. JUDr. Ing. Bohumíru Štědroňovi, Ph.D., LL.M., MBA za pomoc a konzultace.

Postavení, pravomoc a činnost Bezpečnostní informační služby ČR

The status, authority and activities of the Security information service

Souhrn

Tato bakalářská práce se zabývá postavením a činností Bezpečnostní informační služby našeho státu, vymezuje oblasti působení této služby a její pravomoci. Dále jsou zde charakterizovány i ostatní zpravodajské služby České republiky, tedy Vojenské zpravodajství a Úřad pro zahraniční styky a informace. Práce pojednává i o problematice služby Státní tajné Bezpečnosti, která na našem území působila v době komunistického režimu. Je zde zachycen historický vývoj Bezpečnostní informační služby od roku 1989 do současnosti a stručně vymezeny základní znaky služeb předcházejících Bezpečnostní informační službě. Pozornost je z důvodu služebního poměru příslušníků BIS věnována i služebnímu zákonu a vytyčení některých jeho důležitých částí. Praktická část práce nastiňuje na základě vlastního výzkumu znalosti našich občanů o BIS a jejich názory na tuto službu.

Summary

This bachelor thesis deals the status and activities of the Security information service in our state. Thesis defines the sphere of action and authority of this service. Next, there are characterized the other intelligence services of the Czech Republic as the Military intelligence and the Office for Foreign Relations and Information. Thesis also deals with issues of the State secret security service, which operated in our territory during the communism. There is also included a historical development of the Security information service since 1989 to present, and further defined the characteristics of past services. Because of the status of members of the Security information service, this bachelor thesis also contains a basic information of the Act on Service Relationship. In the practical part of the thesis there are contained results of own research, citizens' knowledge of the Security information service and their views on this service.

Klíčová slova:

Zpravodajská služba, Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace, Vojenské zpravodajství, Státní tajná bezpečnost, civilní kontrarozvědka, tajná služba

Keywords:

Intelligence service, Security information service, Office for Foreign Relations and Information, Military intelligence, State secret security service, civilian counterintelligence service, secret service

1. Úvod	8
2. Cíl práce a metodika	10
3. Zpravodajský systém České republiky	11
3.1. Charakteristika zpravodajských služeb	11
4. Úřad pro zahraniční styky a informace (ÚZSI)	16
5. Vojenské zpravodajství (VZ)	19
6. Bezpečnostní informační služba (BIS)	23
6.1. Historie Bezpečnostní informační služby od r. 1989 do současnosti.....	23
6.1.1. Úřad pro ochranu ústavy a demokracie (ÚOÚD)	25
6.1.2. Federální informační služba (FIS)	27
6.1.3. Federální bezpečnostní informační služba (FBIS).....	27
6.1.4. Bezpečnostní informační služba České republiky (BIS ČR).....	29
6.1.5. Bezpečnostní informační služba (BIS)	32
6.2. Působnost, postavení a organizace Bezpečnostní informační služby	34
6.3. Oblasti působení BIS.....	36
6.3.1. Terorismus	36
6.3.2. Ochrana ekonomických zájmů státu	37
6.3.3. Extremismus	37
6.3.4. Kontrašpionáž	37
6.3.5. Šíření zbraní hromadného ničení (ZHN)	38
6.3.6. Obchod s konvenčními zbraněmi a výbušninami	38
6.3.7. Organizovaný zločin	38
6.3.8. Nelegální migrace	39
6.3.9. Bezpečnost informačních a komunikačních systémů	39
6.3.10. Ochrana utajovaných informací.....	40
6.4. Specifické prostředky získávání informací	40
6.5. Kontrola BIS	41
6.6. Příslušníci BIS a služební poměr	43
7. Výzkum veřejného mínění o BIS	48
7.1. Celkový přehled odpovědí všech dotazovaných respondentů	48
7.1.1. Vyjádření relativních četností k otázce č. 1 a 2	49
7.1.2. Vyjádření relativních četností k otázce č. 3 a 4	49

7.1.3.	Vyjádření relativních četností k otázce č. 5	49
7.1.4.	Zhodnocení odpovědí na otázku č. 6 a 7	50
7.2.	Přehled odpovědí dotazovaných dle věkových kategorií	50
7.2.1.	Vyjádření relativních četností dle věk. kategorií k otázce č. 1	51
7.2.2.	Vyjádření relativních četností dle věk. kategorií k otázce č. 2	51
7.2.3.	Vyjádření relativních četností dle věk. kategorií k otázce č. 3	51
7.2.4.	Vyjádření relativních četností dle věk. kategorií k otázce č. 4	52
7.2.5.	Vyjádření relativních četností dle věk. kategorií k otázce č. 5	52
7.2.6.	Zhodnocení odpovědí dle věk. kategorií na otázku č. 6	52
7.2.7.	Zhodnocení odpovědí dle věk. kategorií na otázku č. 7	53
7.3.	Analýza závislosti kvalitativních znaků	53
7.3.1.	Asociační tabulka – χ^2 test pro nezávislost	53
7.3.2.	Síla závislosti	54
7.3.3.	Kontingenční tabulka - χ^2 test pro nezávislost	54
7.3.4.	Síla závislosti	55
7.4.	Vyhodnocení výzkumu	55
8.	Závěr	57
9.	Seznam použité literatury	59
10.	Přílohy	64
I.	Znak Bezpečnostní informační služby	64
II.	Služební průkaz příslušníka Bezpečnostní informační služby	64
III.	Tabulka zachycující přehled služebních hodností a jejich souvztažnost s hodnostním označením, tarifní třídou a vzděláním	64
IV.	Dotazník jako podklad pro zpracování praktické části	65

1. Úvod

Zajišťování bezpečnosti našeho státu je úkolem vlády České republiky. Jde o zajišťování základních práv a svobod občanů, zajišťování územní celistvosti, svrchovanosti, nezávislosti a demokratičnosti státu. „Proces zajišťování naší bezpečnosti a obrany je úkolem stálým, nikdy nekončícím. Je tím, co státní moc dluží svým občanům, ale je i tím, k čemu se občané zavazují vůči sobě navzájem – k ochraně své vlasti, svých životů i své svobody. To je v posledku nejzákladnější smysl občanské spolupatričnosti.“¹ Toto jsou úvodní slova RNDr. Petra Nečase vyjádřená v Bezpečnostní strategii České republiky 2011, základním dokumentu bezpečnostní politiky ČR.

Bezpečnost České republiky úzce souvisí s bezpečností globální. Formování cílů bezpečnostní politiky ČR je propojeno s bezpečnostní situací ostatních zemí, na základě členství našeho státu v EU a NATO. V souvislosti s tímto členstvím má ČR povinnost podílet se na zajišťování obrany i jiných členských států s tím, že i ostatní členské státy se podílejí na zajišťování obrany ČR.² Jako člen NATO podporuje ČR bezpečnost tím, že sdílí zpravodajské informace a podílí se tak na boji proti terorismu. ČR se také aktivně účastní misí. Jako člen EU pomáhá vytvářet konkrétní opatření v boji proti terorismu.³

Nástrojem pro dosahování bezpečnosti našeho státu je bezpečnostní systém, jehož součástí jsou i zpravodajské služby ČR.⁴ Bezpečnostní informační služba je jednou ze tří zpravodajských služeb našeho státu. Do zpravodajského systému jsou zahrnuty kromě BIS také Vojenské zpravodajství a Úřad pro zahraniční styky a informace. Souhrnně jsou tyto služby upraveny zákonem č 153/1994 Sb. o zpravodajských službách ČR v platném znění. Protože zpravodajské služby získávají a vyhodnocují informace týkající se ekonomických zájmů státu, jeho bezpečnosti a obrany,⁵ lze je označit za velmi významné bezpečnostní složky ČR. Každá z těchto zpravodajských služeb má jiné poslání a účel své činnosti, žádná z nich však není méně, či více důležitá, všechny jsou nedílnou součástí bezpečnostního systému. Úspěšná ochrana státu a našich občanů spočívá zejména v úspěšném propojení a spolupráci všech bezpečnostních složek. Např. spolupráce BIS s policií je nedílnou součástí toho, jak dopadnout případného pachatele. Bezpečnostní informační služba je dále definována v zákoně č. 154/1994 Sb. o Bezpečnostní informační

¹ Bezpečnostní strategie ČR 2011: Úvodní slovo předsedy vlády ČR

² Bezpečnostní strategie ČR 2011: 5

³ Bezpečnostní strategie ČR 2011: 12

⁴ Bezpečnostní strategie ČR 2011: 20

⁵ §2 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

službě. Příslušníci BIS jsou ve služebním poměru, který je upraven zákonem č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků ozbrojených sborů.

Platná právní úprava zajišťuje demokratičnost našich zpravodajských služeb, a tak i zaručování lidských práv a svobod. Však ne vždy tomu tak bylo. V dobách komunistického režimu působila na našem území taktéž zpravodajská služba, která však neměla s demokratickou službou nic společného. Byla to Státní tajná Bezpečnost (StB), která pronásledovala občany, hlídala jejich politickou příslušnost, zabraňovala vzniku jakékoliv možné opozice a svým jednáním omezovala práva i svobody občanů, což se výrazně projevilo v názorech na zpravodajské služby a na důvěře v ně. StB v podstatě chránila komunistický režim. Pomocí zákonů se postupně transformovala demokratická zpravodajská služba, která chrání demokratický režim a uplatňuje spravedlivé postupy a jednání. Neblahá zkušenost našich občanů s StB se projevuje nedůvěrou v BIS i v současné době. Vysoká míra utajovaných informací této službě také nepřidává. Je však samozřejmé, že konkrétní úkoly, použité postupy, ani výsledky Bezpečnostní informační služba zveřejňovat nemůže, je však v jejím zájmu komunikovat s občany alespoň v obecné rovině. Na druhé straně záleží i na občanech zda se budou o tuto zpravodajskou službu zajímat a důvěřovat jí. Právě proto jsem si vybrala toto téma, proto, protože mě zajímá, jak k této službě přistupují samotní občané a jaký mají přehled o její činnosti. To vše budu sledovat a vyhodnotím v závěru mé práce.

2. Cíl práce a metodika

Cílem práce je jednak zhodnotit činnost Bezpečnostní informační služby a její vymezení v platné právní úpravě a dále nastínit všeobecné povědomí a názory občanů na tuto službu. Účelem je stručně shrnout historii a vývoj Bezpečnostní informační služby, popsat její činnost, postavení a pravomoci, ale také povinnosti a oprávnění příslušníků této služby, kteří jsou ve služebním poměru. Informace získané prostudováním literatury a právní úpravy jsou podkladem pro zhodnocení všeobecného povědomí o Bezpečnostní informační službě. Konkrétně jde o informovanost občanů o činnostech a úkolech služby, o jejich názor na utajované informace, komunikaci s občany a zhodnocení, zda-li jsou názory a případné obavy ohledně BIS oprávněné, či nikoli.

Při zpracování jsem využívala především platnou právní úpravu, a to zejména zákon č.154/1994 Sb. o Bezpečnostní informační službě, včetně zákonů, které této právní úpravě předcházely, dále zákon č. 153/1994 Sb. o zpravodajských službách České republiky a v neposlední řadě zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Dalším důležitým zdrojem poznatků bylo studium odborné literatury a internetové zdroje. Zpracování druhé části práce vycházelo z porovnání veřejností poskytnutých informací a názorů s výše uvedenými zdroji. Přičemž k získávání informací od veřejnosti jsem použila připravené dotazníky, kterými byli dotazovaní občané dále rozděleni do tří věkových kategorií pro lepší vyhodnocení. Použitý dotazník je k nahlédnutí v přílohách práce pod číslem IV.

3. Zpravodajský systém České republiky

3.1. Charakteristika zpravodajských služeb

Jedním ze základních a velmi důležitých funkcí státu je zajišťování bezpečnosti svých občanů. Tato bezpečnost nespočívá pouze v ochraně jejich zdraví, života, práv a svobod, ale dále také v zajištění celistvosti území našeho státu, ochrany jeho majetku, svrchovanosti, nezávislosti, a demokracie.⁶

Bezpečnost našeho státu je zajišťována prostřednictvím všech **složek bezpečnostního systému**, mezi které patří:

- prezident, vláda, Parlament České republiky a Bezpečnostní rada státu,
- ústřední správní úřady, úřady krajské a obecní,
- ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a záchranné služby,
- havarijní služby a **zpravodajské služby**.

Zajišťováním bezpečnosti je pověřena vláda ČR, která odpovídá za celý bezpečnostní systém a koordinuje jeho složky.⁷ Hlavní částí ozbrojených sil je Armáda ČR, mimo to jsou ozbrojené síly tvořeny ještě Vojenskou kanceláří prezidenta republiky a Hradní stráží.⁸ Vnitřní bezpečnost je zajišťována ozbrojenými bezpečnostními sbory, konkrétně jde o Policii ČR, Vězeňskou službu ČR a Celní správu ČR.⁹ Záchrannými sbory se rozumí Hasičské záchranné sbory ČR, záchrannými službami zase Zdravotnické záchranné služby.¹⁰ Aby byla bezpečnost úspěšně zajišťována je třeba mimo složky našeho bezpečnostního systému zapojit i právnické a fyzické osoby a samotné občany státu.¹¹

Zpravodajské služby jsou neopomenutelnou součástí našeho bezpečnostního systému, mají totiž za úkol zjišťovat, shromažďovat a vyhodnocovat určité informace a případně je dále předávat jiným bezpečnostním složkám, čímž se významně podílí na zajišťování bezpečnosti našeho státu a v něm žijících občanů.

V České republice existují tři zpravodajské služby, a to:

- Bezpečnostní informační služba (BIS),
- Vojenské zpravodajství (VZ),

⁶ Čl. 1 zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

⁷ Bezpečnostní strategie ČR 2011: 20

⁸ §3, ods.2 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky

⁹ www.mvcr.cz, 15. 10. 2011, 18:30

¹⁰ Bezpečnostní strategie ČR 2011: 19

¹¹ Bezpečnostní strategie ČR 2011: 11

- Úřad pro zahraniční styky a informace (ÚZSI).¹²

Zpravodajské služby se rozlišují buď na služby s vnitřním polem působnosti (působí uvnitř našeho státu), nebo s vnějším polem působnosti (působí zejména mimo náš stát). Zejména jde o to, jestli zpravodajské služby získávají pro svou činnost důležité informace převážně uvnitř státu, nebo spíše v zahraničí. Toto rozdělení je zřejmé z §5 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky. V této souvislosti můžeme zpravodajské služby rozdělit na: rozvědku (ÚZSI), civilní kontrarozvědku (BIS) a vojenskou kontrarozvědku (VZ).

Zpravodajské služby našeho státu jsou vymezeny jednak v zákoně č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky a jednak v dalších zákonech jako je zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, nebo zákon č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství. Aby mohly naše zpravodajské služby efektivně a účelně pracovat, musí fungovat určitý systém těchto služeb. Důležité je tak zajištění funkčnosti zpravodajského systému jako celku, přesné vymezení činností služeb, jejich spolupráce, úkolování i kontroly plnění. Ústřední roli v celém zpravodajském systému hraje vláda, právě vláda totiž rozhoduje jaké informace budou zpravodajské služby v rámci zákonem vymezené působnosti získávat a uchovávat, na co se budou jejich aktivity zaměřovat a k čemu směřovat, vláda se tak podílí na koordinaci zpravodajských služeb i jejich kontrole. Vláda má pro účely zajišťování bezpečnosti našeho státu svůj stálý pracovní orgán s názvem **Bezpečnostní rada státu (BRS)**.¹³ BRS si přímo pro oblast zpravodajských služeb zřídila orgán nazývaný se **Výbor pro zpravodajskou činnost**.¹⁴ Tento výbor má 9 členů, kteří jsou stanoveni aktuálním usnesením vlády ČR.¹⁵ Úkolem Výboru pro zpravodajskou činnost je rozhodovat o činnosti zpravodajských služeb

¹² §3 písm. a), b), c) zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

¹³ www.uzsi.cz, 9. 8. 2011, 15:00

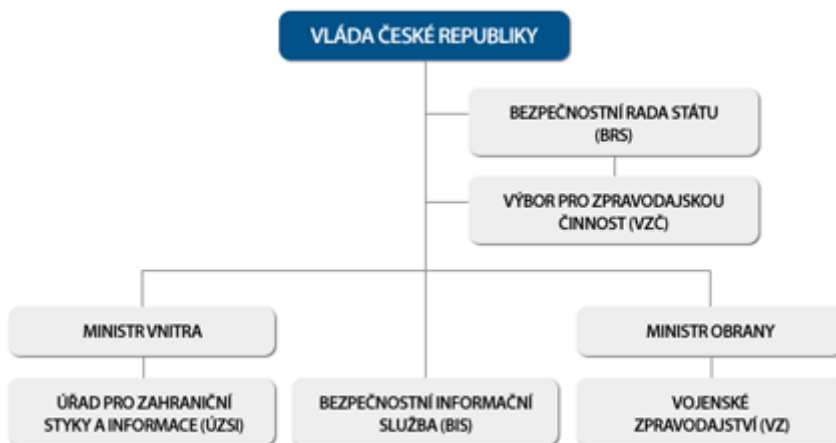
BRS je tvořena předsedou vlády RNDr. Petrem Nečasem, místopředsedou BRS je Karel Schwarzenberg (1. místopředseda vlády a ministr zahraničních věcí), dalšími členy jsou Jan Kubice (ministr vnitra), Mgr. Pavel Dobeš (ministr dopravy), Ing. Miroslav Kalousek (ministr financí), Mgr. Tomáš Chalupa (ministr životního prostředí), doc. MUDr. Leoš Heger, CSc. (ministr zdravotnictví), Ing. Martin Kocourek (ministr průmyslu a obchodu), RNDr. Alexandr Vondra (ministr obrany) a Mgr. Karolína Peake (místopředsedkyně vlády a předsedkyně Legislativní rady státu a předsedkyně Vládního výboru pro koordinaci boje s korupcí).

¹⁴ www.vlada.cz, 31. 10. 2011, 13:00

¹⁵ Článek 3 usnesení vlády ČR č. 686/2011 k návrhu na změnu složení Výboru pro zpravodajskou činnost *Výbor pro zpravodajskou činnost je řízen předsedou vlády, roli místopředsedy tohoto výboru zastává 1. místopředseda vlády a ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg. Dalšími členy tohoto výboru jsou místopředsedkyně vlády Mgr. Karolína Peake, ministr vnitra, ministr obrany. Významnou roli jakožto členové tohoto výboru hrají také ředitelé zpravodajských služeb a v neposlední řadě také vedoucí Úřadu vlády České republiky.*

a o jejich koordinaci a plánovat jak tyto činnosti zajistit.¹⁶ Celou funkčnost zpravodajského systému lze zachytit pomocí následujícího obrázku:

Zpravodajský systém České republiky

Zdroj: www.uzsi.cz, 9. 8. 2011, 15:00

Obrázek zachycuje již zmíněnou řídicí funkci vlády a k tomu zřízených orgánů. Dále je zde zřejmé, že ÚZSI a VZ jsou podřízeny příslušným ministerstvům, zatímco BIS zde stojí samostatně.¹⁷ Zpravodajské služby jsou financovány ze státního rozpočtu, ovšem BIS tvoří samostatnou rozpočtovou kapitolu,¹⁸ ÚZSI je financován z rozpočtu Ministerstva vnitra a VZ z rozpočtu Ministerstva obrany.¹⁹

Zákon o zpravodajských službách, který zastřešuje všechny tři zpravodajské služby našeho státu, vymezuje oblasti působení zpravodajských služeb, tedy oblasti, kterým se jednotlivé zpravodajské služby věnují, dále vymezuje postavení těchto služeb, jejich odpovědnost, kontrolu a spolupráci. Podrobněji zákon vymezuje ÚZSI, jelikož tato zpravodajská služba na rozdíl od BIS, nebo VZ nemá vlastní právní úpravu. Bezpečnostní informační služba je dále upravena zákonem č. 154/1994 Sb. o Bezpečnostní informační službě, který vymezuje např. povolené prostředky k zjišťování potřebných informací, postavení příslušníků BIS a kontrolu prostřednictvím kontrolního orgánu a jeho povinnost mlčenlivosti.²⁰ Služební poměr příslušníků BIS je upraven zákonem č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků ozbrojených sborů. Vojenské zpravodajství má taktéž svůj

¹⁶ www.uzsi.cz, 9. 8. 2011, 15:00

¹⁷ §3 písm. a), b), c) zákona 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

¹⁸ Peková, Pilný, Jetmar 2005: 487

¹⁹ www.uzsi.cz, 9. 8. 2011, 15:00

²⁰ §1 ods. 1, 2 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

zákon, a to zákon č. 289/2005 Sb. o Vojenském zpravodajství, který má obdobnou strukturu jako zákon o Bezpečnostní informační službě.

Zpravodajské služby jsou orgány státu zřízené pro shromažďování důležitých informací týkajících se bezpečnosti našeho státu, jeho obrany a ochrany ekonomických zájmů.²¹ Při získávání informací mohou zpravodajské služby požádat o pomoc i orgány veřejné správy, aby službám poskytly jimi uchovávané informace, které služby potřebují pro svou činnost.²² Zjištěné informace zpravodajské služby předávají dalším orgánům, jako je například policii.²³ Včele každé zpravodajské služby stojí vždy ředitel, který je odpovědný buď příslušnému ministerstvu, nebo přímo vládě, jak je tomu v případě Bezpečnostní informační služby.²⁴ Zpravodajské služby si sami pomocí statutu určí svou vnitřní organizaci, přičemž tento statut jim schvaluje vláda.²⁵ Právě vláda ukládá zpravodajským službám úkoly. S uvědoměním vlády má právo služby úkolovat i prezident republiky. Vládě i prezidentu republiky mají zpravodajské služby povinnost předkládat minimálně jednou ročně zprávy o své činnosti. ÚZSI předkládá tyto zprávy prostřednictvím ministra vnitra, Vojenské zpravodajství prostřednictvím ministra obrany, za Bezpečnostní informační službu zprávu předkládá přímo ředitel BIS.²⁶ Vláda má mimo úkolování služeb na starost i jejich koordinaci a spolupráci, schvaluje našim službám dohody o vzájemné spolupráci, ale i dohody o spolupráci s cizími zpravodajskými službami.²⁷

Zcela nezbytná je kontrola zpravodajských služeb. Zpravodajské služby jsou vždy kontrolovány zvnějšku a zevnitř. Vnější kontrolu zabezpečuje vláda a Parlament ČR, vždy prostřednictvím k tomu zřízených orgánů. U vlády se jedná o Výbor pro zpravodajskou činnost zřízený Bezpečnostní radou státu.²⁸ Kontrola vlády spočívá v zadávání úkolů zpravodajským službám a v pravidelně poskytovaných zprávách o činnosti zpravodajských služeb vládě.²⁹ U Parlamentu jde o zvláštní zřízený kontrolní orgán.³⁰ Zákon o zpravodajských službách však tuto kontrolu zcela přesně nespécifikuje, respektive

²¹ §2 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

²² §11 ods. 1 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

²³ §8 ods. 3 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

²⁴ §4 ods. 1 – 4 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

²⁵ §6 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

²⁶ §8 ods. 1, 4, 5 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

²⁷ §9, §10 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

²⁸ www.uzsi.cz, 9. 8. 2011, 17:00

²⁹ §7, §8 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

³⁰ §12, §14 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

nespecifikuje obecně pro všechny zpravodajské služby, tuto kontrolu Parlamentem má dále stanovit zvláštní zákon. A tak je tato kontrola sice stanovena u BIS a VZ, díky zákonu č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, v platném znění a zákonu č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, v platném znění, ovšem jelikož ÚZSI nemá vlastní zákon, platí pro něj jen úprava v zákoně o zpravodajských službách. Zákon o zpravodajských službách stanovuje, že vláda je povinna informovat příslušný kontrolní orgán Poslanecké sněmovny minimálně jednou ročně o aktivitách zpravodajských služeb, přičemž členové tohoto kontrolního orgánu jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které se o zpravodajských službách dozví.³¹ Vnitřní kontrola probíhá uvnitř každé zpravodajské služby, kterou si služby zajišťují prostřednictvím svých interních mechanismů.³²

³¹ §14, §15 a §16, ods. 2 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

³² www.uzsi.cz, 9. 8. 2011, 17:00 a www.bis.cz, 9. 8. 2011, 17:30

4. Úřad pro zahraniční styky a informace (ÚZSI)

ÚZSI je jednou ze tří zpravodajských služeb České republiky, řídí se zákonem o zpravodajských službách č. 153/1994 Sb., kde je kromě společných ustanovení pro všechny naše zpravodajské služby dále vymezena působnost ÚZSI, postavení příslušníků ÚZSI, nebo prostředky získávání zpravodajských informací touto službou a jejich použití. Úkolem Úřadu pro zahraniční styky a informace je získávat potřebné zpravodajské informace ze zahraničí důležité pro bezpečnost a ochranu zahraničně politických a ekonomických zájmů České republiky.³³ To však neznamená, že by služba mohla působit jen v zahraničí, působí samozřejmě i na území našeho státu, i odtud může získávat informace mající původ v zahraničí.³⁴

Úkoly této službě zadává vláda, která ji tímto i kontroluje. Navíc je ÚZSI povinen poskytovat vládě prostřednictvím ministra vnitra pravidelné zprávy o své činnosti, jak jsem již uvedla výše ve společné charakteristice zpravodajských služeb. ÚZSI předává vládě a příslušným státním orgánům důležité zpravodajské informace. Jde zejména o **zpravodajství politických činností** zahraničního původu, které mohou ovlivnit politické zájmy našeho státu, dále o bezpečnostní **zpravodajství o mezinárodním terorismu** nebo jiných hrozbách ohrožujících náš stát, a také o **zpravodajství ekonomických činností zahraničního původu**, které mohou ohrozit ekonomické zájmy a vývoj ČR.³⁵

Do působnosti úřadu spadají hrozby týkající se např. ilegální migrace, mezinárodního terorismu, politického extremismu, ekonomické zločinnosti aj. ÚZSI nemá právo občany zatýkat, či vyslýchat, jelikož nemá represivní pravomoc.³⁶ Úřad může pro získávání potřebných informací využívat sledování osob a věcí, nástrahovou a zabezpečovací techniku, informace občanů starších osmnácti let, kteří s ním spolupracují a používat krycí doklady, kterými příslušníci skrývají svou pravou totožnost. Potřebné krycí doklady pro zpravodajskou činnost Úřadu pro zahraniční styky a informace vydává Ministerstvo vnitra. Krycím dokladem se nesmí stát doklad dosud žijící osoby, průkaz prezidenta republiky, senátora, nebo poslance, guvernéra České národní banky, člena vlády, člena Nejvyššího kontrolního úřadu, služební průkaz státního zástupce nebo soudce,

³³ §5, ods. 2 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

³⁴ www.uzsi.cz, 16. 10. 2011, 17:45

³⁵ www.uzsi.cz, 17. 10. 2011, 16:40

³⁶ www.uzsi.cz, 16. 10. 2011, 16:00

ani diplomatický pas.³⁷ V pravomoci ÚZSI není odposlech, na ten má právo pouze Bezpečnostní informační služba, Vojenské zpravodajství a orgány trestního řízení.³⁸ ÚZSI používá několik metod pro získávání potřebných informací. Získávat informace může jednak z **otevřených zdrojů**, kterými mohou být např. tištěné a elektronické sdělovací prostředky, ale i jiné zdroje. Další metodou získávání informací je spolupráce s osobami jednajícími ve prospěch služby (**agenty**). Dále jde o **metodu rádiového zpravodajství**, což je finančně nákladná metoda založená na monitorování a zachycování elektronického vyzařování. Nákladná je i **metoda zobrazovacího zpravodajství**, při které je prováděno fotografické monitorování z letounů nebo družic. Významným způsobem sběru informací je i **mezinárodní spolupráce** zpravodajských služeb spočívající ve vzájemném poskytování informací zpravodajskými službami.³⁹ Úřad má právo k plnění své činnosti využívat a uchovávat informace o fyzických a právnických osobách, a zároveň zajistit ochranu těchto evidovaných údajů před zneužitím, či vyzrazením.⁴⁰

V čele ÚZSI stojí ředitel. Tuto funkci od roku 2007 zastává Ing. Ivo Schwarz.⁴¹ Ředitel je jmenován a odvoláván ministrem vnitra po souhlasu vlády. Vnitřní organizaci si služba stanoví sama prostřednictvím statutu, který předloží ke schválení vládě. Řediteli ÚZSI jsou podřízeny kontrolní a bezpečnostní orgány a dále dva náměstci, a to náměstek pro logistiku a náměstek pro zpravodajství a operace.⁴² Činnost ÚZSI je financována z rozpočtu Ministerstva vnitra.⁴³ I přesto, že je ředitel odpovědný ministru vnitra a činnost služby je financována z rozpočtu ministerstva, je ÚZSI samostatnou organizační složkou státu.⁴⁴

Příslušníci ÚZSI se na veřejnosti prokazují služebním průkazem, společně s ústním prohlášením: „Úřad pro zahraniční styky a informace“. Příslušník má právo vlastnit služební zbraň a v krajní nouzi nebo nutné obraně jí použít.⁴⁵ Pojmy krajní nouze a nutná obrana jsou vymezeny trestním zákoníkem.⁴⁶ Příslušníci ÚZSI jsou ve služebním poměru,

³⁷ §18 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

³⁸ www.uzsi.cz, 16. 10. 2011, 16:05

³⁹ www.uzsi.cz, 17. 10. 2011, 16:50

⁴⁰ §19 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

⁴¹ www.uzsi.cz, 17. 10. 2011, 17:30

⁴² www.uzsi.cz, 17. 10. 2011, 17:20

⁴³ www.uzsi.cz, 9. 8. 2011, 15:00

⁴⁴ §51 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích

⁴⁵ §17 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

⁴⁶ §28 a §29 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

řídí se stejně jako příslušníci BIS zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů.⁴⁷

ÚZSI je kontrolován vládou a Parlamentem ČR jak stanovuje zákon o zpravodajských službách v §12. Kontrolu vládou jsem uvedla již výše, kontrola Parlamentem u Úřadu pro zahraniční styky a informace není přesně specifikovaná, protože úřad nemá svou konkrétní právní úpravu, kde by tato kontrola měla být zachycena, kromě zákona o zpravodajských službách. Na rozdíl od BIS nebo VZ, které mají ve svých zákonech přesně vymezenou tuto kontrolu prostřednictvím sedmičlenného kontrolního orgánu Poslanecké sněmovny⁴⁸, kontrola Úřadu pro zahraniční styky a informace takto specifikovaná není. Poslanecká sněmovna může využít interpelace ministra vnitra jako standardní kontrolu.⁴⁹

⁴⁷ §1 ods.1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

⁴⁸ §18 z. č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě a §21 z. č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství

⁴⁹ www.uzsi.cz, 9. 8. 2011, 17:00

5. Vojenské zpravodajství (VZ)

Vojenské zpravodajství je ozbrojenou zpravodajskou službou našeho státu.⁵⁰ Spolu s Bezpečnostní informační službou a Úřadem pro zahraniční styky a informace je i Vojenské zpravodajství upraveno zákonem č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky. Dále je jeho činnost vymezena zákonem č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, v platném znění, kterým byl zrušen původní zákon č. 67/1992 Sb., o Vojenském obranném zpravodajství a jeho doplňující zákon č. 88/1995 Sb., kterým se měnil a doplňoval zákon předchozí. Úkolem Vojenského zpravodajství je získávat **informace ze zahraničí nezbytné pro obranu České republiky, informace o cizích zpravodajských službách v oblasti obrany, informace týkající se činností a záměrů ohrožit obranu České republiky, a dále činností a záměrů ohrožit utajované skutečnosti v oblasti obrany** našeho státu.⁵¹

Vojenské zpravodajství je součástí Ministerstva obrany a není samostatným státním orgánem. Jeho činnost je financovaná z rozpočtu Ministerstva obrany. Včele VZ stojí ředitel, který je jmenován a odvoláván ministrem obrany se souhlasem vlády a po projednání ve výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu pro oblast bezpečnosti.⁵² Funkci ředitele VZ v současné době zastává generálporučík Ing. Ondřej Páleník, MBA.⁵³ Řediteli VZ jsou odpovědní zástupci ředitele a náčelník štábu.⁵⁴ Vnitřní organizace VZ je upravena statutem schváleným vládou.⁵⁵ Významnou součástí VZ je 601. skupina speciálních sil generála Moravce, která plní úkoly vyplývající z dokumentů NATO a úkoly, které jí zadává nejvyšší velení Armády České republiky.⁵⁶ Příslušníci této speciální skupiny se účastní mnoha zahraničních misí, v současné době působí například v Afghánistánu.⁵⁷

Příslušníci VZ se neřídí jako BIS nebo ÚZSI zákonem o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, nýbrž zákonem č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání,

⁵⁰ §1, ods.1 zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství

⁵¹ §5, ods.3 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

⁵² www.uzsi.cz, 9. 8. 2011, 15:00

⁵³ www.vzcr.cz, 23. 10. 2011, 13:00

⁵⁴ www.vzcr.cz, 24. 10. 2011, 18:10

⁵⁵ §6 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

⁵⁶ www.601skss.cz, 24. 10. 2011, 18:15

Úkolem této speciální skupiny může být speciální průzkum spočívající ve zjištění strategicky významných informací, dále může jít o úderné akce, které jsou prováděny za účelem umlčení, poškození, nebo zničení strategického objektu zájmu, kromě toho může 601. skupina dostávat od nejvyššího velení Armády ČR zvláštní úkoly, např. záchranné operace.

⁵⁷ www.601skss.cz, 24. 10. 2011, 18:20

ve znění pozdějších předpisů a jsou tudíž ve služebním poměru vojáka z povolání.⁵⁸ Příslušníci VZ se prokazují služebním průkazem a ústním prohlášením „Vojenské zpravodajství“. Příslušníci mají vzhledem ke svému postavení právo nosit služební střelnou zbraň, kterou mohou v krajní nouzi nebo nutné obraně použít.⁵⁹

Zákon o Vojenském zpravodajství, v platném znění, přesně vymezuje zpravodajské prostředky, jako specifické prostředky získávání informací, které VZ při plnění svých úkolů využívá. Mezi tyto prostředky patří **zpravodajská technika, sledování osob i věcí, krycí doklady a krycí prostředky.**⁶⁰

Povolení k využití zpravodajské techniky vydává na základě písemné žádosti soud (předseda senátu vrchního soudu) proti jehož rozhodnutí se nelze odvolat.⁶¹ Zpravodajskou technikou se rozumí různé technické prostředky a zařízení používané utajovaným způsobem. Může jít o prostředky elektronické, chemické a fyzikálně-chemické, radiotechnické, fototechnické, optické i mechanické.⁶² Používáním zpravodajské techniky může být zasahováno do práv a svobod občanů, pokud by Vojenské zpravodajství jiným způsobem potřebné informace nemohlo získat. Zpravodajskou technikou může VZ omezit nedotknutelnost obydlí, listovní tajemství a tajemství dopravovaných zpráv, samozřejmě však jen v nezbytně nutném rozsahu.⁶³ Původní zákon č. 67/1992 Sb., o Vojenském obranném zpravodajství stanovoval, že zpravodajská technika může být použita k otevírání dopravních zásilek, k odposlouchávání telekomunikačního, či radiokomunikačního provozu, nebo k získávání zvukových i obrazových záznamů.⁶⁴ Později byl tento zákon doplněn zákonem č. 88/1995 Sb., a tyto účely používání zpravodajské techniky rozšířeny o účel hledání prostředků a zařízení, které by omezovaly šetření Vojenského zpravodajství a účel identifikace předmětů nebo osob a jejich pohybu použitím nástrahové a zabezpečovací techniky.⁶⁵ Tyto účely zůstaly zachovány i v zákoně č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, v platném znění.⁶⁶ Povolenu zpravodajskou techniku nemůže VZ používat neomezeně. Okamžitě po ukončení používání povolené zpravodajské

⁵⁸ www.uzsi.cz, 9. 8. 2011, 15:00

⁵⁹ §3, §4, §5 zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství

⁶⁰ §7, ods.1 zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství

⁶¹ §10, ods.1 a 7 zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství

⁶² §8, ods.1 zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství

⁶³ www.vzcr.cz, 23. 10. 2011, 14:30

⁶⁴ §12 zákona č. 67/1992 Sb., o Vojenském obranném zpravodajství

⁶⁵ Článek I.,bod 2. Zákona č. 88/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 67/1992 Sb., o Vojenském obranném zpravodajství, ve znění zákona č. 153/1994 Sb.

⁶⁶ §8 zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství

techniky je VZ povinno informovat písemně soudce o tomto ukončení. Soudce vrchního soudu má právo kontrolovat, zda je používání povolené zpravodajské techniky stále nezbytné a zda jsou důvody k jejímu použití stále aktuální. Pokud soudce zjistí že ne, povolení Vojenskému zpravodajství odebere.⁶⁷ Kromě zpravodajské techniky jsou příslušníci VZ oprávněni používat krycí doklady a prostředky, které klamně informují o totožnosti příslušníka, aby byla utajena jeho příslušnost k Vojenskému zpravodajství. Potřebné krycí doklady pro zpravodajskou činnost VZ vydává Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra, nebo BIS, na základě žádosti ředitele VZ. Krycím dokladem se však nesmí stát doklad dosud žijící osoby, průkaz prezidenta republiky, senátora, nebo poslance, guvernéra České národní banky, člena vlády, člena Nejvyššího kontrolního úřadu, služební průkaz státního zástupce nebo soudce, ani diplomatický pas.⁶⁸ Za využití různých technických prostředků má VZ právo utajeně sledovat osoby i věci, o čemž rozhoduje Ministerstvo obrany na základě žádosti ředitele VZ.⁶⁹ Kromě zmíněných prostředků je VZ oprávněno získávat informace prostřednictvím **spolupráce s osobami jednajícími ve prospěch** Vojenského zpravodajství. Touto osobou může být pouze fyzická osoba, která dosáhla 18 let a dobrovolně a tajně spolupracuje s VZ a poskytuje mu informace. Po dobu spolupráce je tato osoba vedena v evidenci VZ a je Vojenským zpravodajstvím chráněna. Po skončení spolupráce a daného úkolu je z evidence vymazána.⁷⁰

Vojenské zpravodajství má právo k plnění úkolů využívat a uchovávat informace o fyzických a právnických osobách bez jejich vědomí, a zároveň zajistit ochranu těchto evidovaných údajů před zneužitím, či vyzrazením. Evidovat se však nesmí údaje o osobách mladších 15let. Pokud po skončení úkolu VZ evidované údaje již nepotřebuje, bezpečně je uloží, aby s nimi nikdo neoprávněný nemohl manipulovat a zneužít je.⁷¹

Úkoly VZ zadává vláda, stejně jako u ÚZSI nebo BIS. Kromě vlády může s jejím souhlasem zpravodajské služby úkolovat i prezident republiky. VZ má povinnost vládě a prezidentu republiky poskytovat zprávy o činnosti prostřednictvím ministra obrany.⁷² Kromě vlády je VZ kontrolováno i zvláštním sedmičlenným kontrolním orgánem Poslanecké sněmovny, jehož členy jsou pouze poslanci Poslanecké sněmovny a jsou

⁶⁷ §11 a §12 zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství

⁶⁸ §13 zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství

⁶⁹ §15 zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství

⁷⁰ §16 zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství

⁷¹ §17, §18, §19 zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství

⁷² §8 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

vázání mlčenlivostí. Ředitel VZ je povinen předkládat kontrolnímu orgánu Poslanecké sněmovny statut VZ, návrh rozpočtu VZ a podklady pro kontrolu plnění tohoto rozpočtu, vnitřní předpisy VZ, zadání úkolů od vlády nebo prezidenta republiky. Na vyžádání musí VZ tomuto kontrolnímu orgánu předložit také zprávu o činnosti VZ, počet případů, na kterých VZ pracuje, zprávu o použití zpravodajských prostředků v již ukončených případech. Pokud se kontrolní orgán PS domnívá, že VZ jedná protizákonně, nebo, že došlo k úniku utajovaných informací, má právo požadovat veškeré písemné podklady a vysvětlení od ředitele VZ. Pokud kontrolní orgán PS shledá postupy VZ skutečně nezákonnými, oznámí to neprodleně řediteli Vojenského zpravodajství, ministru obrany a nejvyššímu státnímu zástupci. V případě protizákonného postupu Vojenského zpravodajství neplatí povinnost mlčenlivosti členů kontrolního orgánu PS.⁷³

⁷³ §21 - §24 zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství

6. Bezpečnostní informační služba (BIS)

6.1. Historie Bezpečnostní informační služby od dob transformace politického režimu v Československu v r. 1989 do současnosti

Úkolem zpravodajských služeb je mimo jiné i ochrana demokratických základů ČR.⁷⁴ Jako v současné době chrání BIS demokratický režim, v minulosti chránila StB režim komunistický. V dobách komunistického režimu působila na našem území taktéž zpravodajská služba, která však neměla s demokratickou službou nic společného. Byla to **Státní tajná Bezpečnost (StB)**, která pronásledovala občany a hlídala jejich politickou příslušnost, zabraňovala vzniku jakékoliv opoziční strany a svým omezujícím jednáním zasahovala do práv a svobod občanů. Zjištěné skutečnosti a informace předávala tato služba stranickým orgánům. I přes tuto kontrolu se však objevovaly protirežimní skupiny, jejichž výstupy proti KSČ, tudíž i proti StB, se stupňovaly. A změna politického režimu byla stále aktuálnější.⁷⁵

V důsledku změny politického režimu v Československu bylo zapotřebí změnit pravomoci a činnosti zdejších zpravodajských služeb. Zejména šlo o vytvoření legislativy těchto služeb, ale i o organizační a personální změny.⁷⁶ Významnou událostí, která podpořila demokratický režim a tak i nové fungování zpravodajských služeb byly první svobodné volby konané 8. června 1990, jejichž vítězem bylo Občanské fórum.⁷⁷ Již od změny politického režimu v roce 1989 vláda prosazovala různé způsoby jak docílit reformy zpravodajských služeb. Započatá transformace zpravodajských služeb počínající změnou režimu je nyní sice ukončena, ovšem proces vývoje a změn stále trvá, protože vždy je co zdokonalovat.⁷⁸

Bezpečnost socialistického Československa zajišťovaly tyto složky:

- armáda,
- Lidové milice,
- Sbor národní bezpečnosti (SNB),
- Pohraniční stráž a vojska ministerstva vnitra.

⁷⁴ §2 a §5, ods.1, písm. a) zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

⁷⁵ Zetocha 2009: 21 - 23

⁷⁶ Zetocha 2009: 9

⁷⁷ Zetocha 2009: 117

⁷⁸ Zetocha 2009: 226 - 227

Působnost Sboru národní bezpečnosti spadala pod Federální ministerstvo vnitra (FMV).⁷⁹ **Sbor národní bezpečnosti**, jako bezpečnostní ozbrojený sbor, byl zřízen k ochraně Československé socialistické republiky. Jeho úkolem bylo zajišťování bezpečnosti občanů a majetku, veřejného pořádku, ochrana socialistické společnosti a státního zřízení. Konkrétními úkoly SNB dle §4 zákona č. 40/1974 Sb., o Sboru národní bezpečnosti, bylo odhalování a zneškodňování nepřátelské činnosti proti našemu státu, zjišťování důležitých informací pro bezpečnost státu a hospodářský i politický rozvoj, ochrana ústavních činitelů, odhalování trestných činů, přečinů a přestupků, jejich vyšetřování a zjišťování pachatelů, ochrana osob a majetku, ochrana zvláště důležitých objektů, účast při zajišťování obrany našeho státu a jeho hranic, účast při plnění úkolů vymezených předpisy o ochraně státního, hospodářského a služebního tajemství, zajišťování veřejného pořádku a napomáhání řízení silničního provozu.⁸⁰

SNB byl tvořen dvěma složkami. Jednou ze složek byla **Veřejná bezpečnost (VB)**, druhou složkou byla **Státní tajná bezpečnost (StB)**. Zatímco VB měla pravomoci podobné dnešní policii, StB byla zpravodajskou službou s velkou mocí a pravomocemi, které evidentně nebyly v souladu s demokracií.

StB zahrnovala několik oblastí zpravodajství, a to:

- civilní kontrarozvědku (II. správa SNB),
- vojenskou kontrarozvědku (III. správa SNB) a
- rozvědku (I správa SNB).

Státní tajná bezpečnost měla pravomoci, které jsou pro současné zpravodajské služby nemyslitelné. Jednalo se např. o vedení vyšetřování nebo zatýkání podezřelých. Mimo to Státní bezpečnost sama rozhodovala o použití zpravodajských prostředků, jelikož nebyla nijak omezována zákonem. Protože Státní bezpečnost spadala pod FMV a její úkoly a pravomoci nebyly vymezeny zákonem, zadával úkoly této službě ministr vnitra. Hlavním úkolem Státní bezpečnosti bylo získávání a vyhodnocování **informací o hrozcích nebezpečí vůči našemu státu, ochrana ekonomiky** státu, boj proti **ekonomické kriminalitě**, kromě toho však služba působila také jako **politická policie** a kontrolovala chování občanů, které by mohlo ohrozit komunistický režim. Ačkoli byla tato

⁷⁹ Zetocha 2009: 22

⁸⁰ §1 a §4, písm. a) – k) zákona č. 40/1974 Sb., o Sboru národní bezpečnosti

zpravodajská služba mocnou organizací, svou moc ztrácela zároveň s tím, jak přibývalo výstupů a odporů občanů proti komunistickému režimu.⁸¹

Dne 17. listopadu 1989 zasáhly bezpečnostní složky proti shromáždění studentů k uctění památky Jana Opletala na Národní třídě, které se stalo protirežimní demonstrací. Následně vznikla opozice komunistické strany Občanské fórum a Veřejnost proti násilí (slovenský protějšek Občanského fóra). V důsledku **rozpadajícího se režimu** byla cílem roku 1989 obměna vlády, což se nabízelo právě Občanskému fóru.⁸²

Vznikla tak přechodná vláda, „vláda národního porozumění“, premiérem této vlády byl 10. 12. 1989 jmenován komunista Marián Čalfa. V tuto dobu ještě nebyl jmenován ministr vnitra, a proto vláda zmocnila pro řízení ministerstva právníka Ivana Průšu. Jeho nulové zkušenosti však měly za následek nezvládnutí této pozice a následné nezabránění skartování důležitých dokumentů StB. Skartace znemožnila později odhalit agenty a spolupracovníky StB a rozsah jejich činnosti. Dne 30. 12. 1998 byl do pozice ministra vnitra jmenován Richard Sacher, kterého podporoval i sám prezident Václav Havel.⁸³

6.1.1. Úřad pro ochranu ústavy a demokracie (ÚOÚD)

16. 2. 1990 – 19. 12. 1990

Dne 31. ledna 1990 vydal ministr Sacher rozkaz zrušit všechny správy SNB a místo nich vznikly rozkazem ze dne 16. února 1990 nové zpravodajské služby. Na místo bývalé **II. správy SNB** (civilní kontrarozvědka) vznikl **Úřad pro ochranu ústavy a demokracie (ÚOÚD)**, místo I. správy SNB (civilní rozvědka) vznikla Zpravodajská služba Federálního ministerstva vnitra. Tyto služby spadaly i nadále pod FMV. Bývalá III. správa SNB (vojenská kontrarozvědka) přešla do kompetence Federálního ministerstva obrany.⁸⁴

Poté následovalo rozdělování příslušníků StB do třech skupin dle rozhodnutí ministra vnitra ze 7. února 1990 o prověřování příslušníků StB prověřkovými komisemi. Prověřkové komise rozdělovaly prověřené příslušníky dle jejich předchozí spolupráce nebo působení v StB. Po zařazení do první skupiny bylo nutné opustit službu, druhé skupině byl vysloven souhlas s jejich dalším působením u policie a pouze třetí skupina měla povoleno působit v nových zpravodajských službách.⁸⁵

⁸¹ Zetocha 2009: 22 - 26

⁸² Zetocha 2009: 26 - 28

⁸³ Zetocha 2009: 29 - 34

⁸⁴ Zetocha 2009: 35

⁸⁵ Zetocha 2009: 43 - 53

Následně byly pozice na ministerstvu, ve zpravodajských službách, policii a armádě obsazovány novými osobami s cílem očistit služby od komunistické minulosti. A to i přes to, že do nových pozic nastoupí lidé bez jakýkoliv zkušeností.⁸⁶ Ředitelem ÚOÚD byl v dubnu jmenován Jan Ruml, jehož hlavním cílem bylo dokončení likvidace Státní bezpečnosti, založení federální policie a zrušení Vojsk federálního ministerstva vnitra i Pohraniční stráže. Dalším úkolem byly personální změny zbytku celé instituce.⁸⁷

V této době pracovalo v ÚOÚD **2 308 prověřených bývalých pracovníků StB, 40 nových příslušníků** bez dosavadních zpravodajských zkušeností a **38 příslušníků StB propuštěných po roce 1968**. I přestože se v Úřadu jeho noví příslušníci teprve zapracovávali, zastávali zde především vedoucí funkce. A z důvodu nezkušenosti byli závislí na bývalých příslušnících Státní bezpečnosti. ÚOÚD byl v polovině roku 1990 členěn horizontálně a vertikálně.

Horizontální členění tvořily **čtyři sekce**:

- **sekce pro zpracování informací z otevřených zdrojů,**
- **servisní sekce zajišťující sledování a technické prostředky,**
- **operativní sekce a**
- **analytická sekce** pro vyhodnocování informací, jejich evidenci a archivaci.

Z vertikálního hlediska byl ÚOÚD členěn na **pražskou centrálu a krajské úřadovny**, které byly rozmístěny v každém z krajů Československa. Spolupráce na úrovni krajů a centrály nebyla však příliš funkční.⁸⁸

Nový ředitel Jiří Müller měl zajistit **vytvoření zákona** upravujícího ÚOÚD, namísto nedostačujícího rozkazu ministra vnitra, na základě kterého existovala tato služba doposud. Zákon byl připravován na určitých principech. Úřad nesměl mít vyšetřovací pravomoc, vyšetřování by bylo pouze v kompetenci policie. Tato služba měla být dle nového zákona samostatnou institucí nezávislou na vládě a podřízenou parlamentu. Úřad měl být nestranný a jeho úkolem mělo být chránit stát a jeho zájem bez ohledu na převahu určité politické strany. Ředitel této zpravodajské služby měl být do funkce jmenován prezidentem republiky namísto ministra vnitra, jak tomu bylo doposud. Návrh na jmenování ředitele ÚOÚD měla prezidentu republiky předkládat vláda, jejímž úkolem mělo být i schválení organizační struktury této instituce. Podkladem pro činnost Úřadu

⁸⁶ Zetocha 2009: 42 - 43

⁸⁷ Zetocha 2009: 54 - 57

⁸⁸ Zetocha 2009: 59

měly být informace z otevřených zdrojů, informace z činnosti agentů a informace získané použitím zpravodajských prostředků. Mimo to bylo v její pravomoci využívat utajení.⁸⁹

Připravovaný **zákon nevyhovoval** všem a tak Úřad zůstal závislý na rozkazech ministra vnitra a byl tak nadále součástí Federálního ministerstva vnitra. Zatímco v parlamentu by zákon podporu získal, ministr vnitra Ján Langoš měl odlišné představy, zejména ohledně oddělení ÚOÚD od ministerstva vnitra a podřízenosti parlamentu, s kterým odmítl souhlasit. Později byl Müller odvolán a ředitelem se stal Jiří Novotný. **Spor o složky zpravodajské techniky a sledování** nastal zejména proto, že sledování a zpravodajská technika jsou v oblasti bezpečnostních složek státu velice důležité a ceněné jak pro zpravodajské služby, tak i pro federální policii. Je tedy logické, že ani jedna instituce o ně nechtěla přijít. Tyto rozepře ohledně přeměny zpravodajské služby výrazně ovlivnily další vývoj ÚOÚD a ještě zhoršili chaos v této službě. Vývoji ÚOÚD nepříspěla ani neustálá obměna ředitelů.⁹⁰

6.1.2. Federální informační služba (FIS)

20. 12. 1990 – 30. 6. 1991

Jiří Novotný svým rozkazem z konce prosince roku 1990 transformoval ÚOÚD na Federální informační službu. Zmíněný spor o složky zpravodajské techniky a sledování byl vyřešen dle představ a požadavků ministra vnitra. Složky byly převedeny na federální policii, nově vzniklá Federální informační služba se tak stala velice závislá na její pomoci. Struktura zaměstnanců FIS byla rovněž výrazně změněna. Mnoho lidí bylo nuceno odejít, zejména vzdělaní lidé, kteří na ÚOÚD přišli spolu s Jiřím Müllerem, a tak Federální informační služba výrazně ztratila i po této stránce.⁹¹ Stále bylo hlavním cílem vytvořit vhodný zákon upravující problematiku této zpravodajské služby.

6.1.3. Federální bezpečnostní informační služba (FBIS)

1. 7. 1991 – 31. 12. 1992

Již od počátku roku 1991 probíhaly řádné přípravy, nakonec byl Zákon o Federální bezpečnostní informační službě přijat 29. května 1991.⁹² Ředitelem nově vzniklé zpravodajské služby byl i nadále Jiří Novotný.⁹³ Tento zákon byl vůbec **první zákonnou úpravou** zpravodajských služeb. Jeho schválením zanikla původní organizace FIS

⁸⁹ Zetocha 2009: 58 - 59

⁹⁰ Zetocha 2009: 61 - 65

⁹¹ Zetocha 2009: 67 - 68

⁹² Zákon č. 244/1991 Sb., o „Federální bezpečnostní informační službě a o používání zpravodajských prostředků

⁹³ www.bis.cz, 3. 7. 2011, 14:30

a vznikla zcela nová organizace FBIS. Přijetí prvního **zákona č. 244/1991 Sb., o Federální bezpečnostní informační službě** a o používání zpravodajských prostředků výrazně změnilo postavení celé této zpravodajské služby, kdy se stala službou nezávislou a kontrolovanou.⁹⁴

FBIS měla postavení mezi vládou a federálním parlamentem (Federálním shromážděním). Ředitel FBIS byl dle nového zákona odpovědný Federálnímu shromáždění, které službu kontrolovalo⁹⁵ Ředitele FBIS jmenoval do funkce prezident republiky na základě návrhu vlády České a Slovenské Federativní Republiky (ČSFR). Odvolání ředitele FBIS bylo však možné buď na základě návrhu vlády, nebo i na základě návrhu Federálního shromáždění. Vláda ČSFR službu také kontrolovala samotným úkolováním a dle návrhu ředitele FBIS schvalovala statut této zpravodajské služby.⁹⁶ Vliv vlády byl zřejmý i při jmenování náměstků ředitele zpravodajské služby. Své dva náměstky sice jmenoval sám ředitel FBIS, ale musel dbát na návrh vlády⁹⁷ Kontrolu FBIS vykonával samotný parlament prostřednictvím svého kontrolního orgánu. Kontrolní orgán byl tvořen třemi až čtyřmi členy z každé komory parlamentu (Sněmovny lidu a Sněmovny národů). Kromě toho, že kontrolní orgán měl oprávnění vstupovat a kontrolovat prostory FBIS, ředitel služby mu byl také povinen předložit zprávu o činnosti zpravodajské služby a jejich výsledcích a také zprávu o použití zpravodajských prostředků v již uzavřených případech.⁹⁸ Kontrolní orgán měl právo nahlížet do vnitřních předpisů služby a požadovat informace nezbytné pro kontrolu hospodaření. Ředitel měl povinnost poskytovat parlamentu počet a zadání řešených případů a následně zprávu o plnění zadaných úkolů, pokud již došlo k jejich uzavření.⁹⁹ Tyto kontrolní pravomoci pokračovaly právem požadovat od ředitele FBIS vysvětlení, materiály a údaje k případu, kde se kontrolní orgán domníval, že došlo k porušení práv občanů. Kontrolní orgán měl dále právo řediteli nařídít zastavení činnosti, která dle tohoto orgánu překračovala oblast působnosti FBIS a zjištěné údaje uschovat tak, aby do nich mohl nahlédnout pouze soud.¹⁰⁰

⁹⁴ Zetocha 2009: 70 - 74

⁹⁵ Zetocha 2009: 71 - 72

⁹⁶ §4 zák. č. 244/1991 Sb., o Federální bezpečnostní informační službě a o používání zpravodajských prostředků

⁹⁷ Zetocha 2009: 75

⁹⁸ §5, §6 zák. č. 244/1991 Sb., o FBIS a o používání zpravodajských prostředků

⁹⁹ Zetocha 2009: 72

¹⁰⁰ §7 zák. č. 244/1991 Sb., o FBIS a o používání zpravodajských prostředků

Tato kontrola nebyla tak důsledná jak se může zdát. Problémem kontrolního orgánu bylo, že jeho členové, noví poslanci, byli nezkušení jak v oblasti politiky, tak i zpravodajských služeb a utajovaných informací. Pro výběr členů kontrolní komise totiž nebyly stanoveny žádné podmínky, ani bezpečnostní prověření. Mimo to kontrolní komise ani neměla úředníky pro vykonávání takové kontroly. Z toho vyplývá, že kontrolní orgán nebyl schopný účel svého zřízení dostatečně vykonávat.

Po vzniku nového zákona byla sice služba nezávislá na ministerstvu vnitra, měla svojí legislativu, nicméně byla stále příliš závislá na spolupráci s policií. Proto Federální bezpečnostní informační služba usilovala o **znovuvybudování sledovací složky**, čehož se ujal František Stárek a úspěšně svůj úkol splnil.¹⁰¹

Roku 1992 se konaly volby do parlamentu, vítězem v ČR byla Občanská demokratická strana a vítězem SR se stalo Hnutí za demokratické Slovensko. V témže roce došlo k rozpadu federativního státu, vzniku České republiky a Slovenské republiky.¹⁰² S rozpadem federativního státu se rozpadla i FBIS.¹⁰³

6.1.4. Bezpečnostní informační služba České republiky (BIS ČR)

1. 1. 1993 – 29. 7. 1994

Po vzniku samostatné České republiky bylo zapotřebí vytvořit právní úpravu zpravodajských služeb jako celku, protože toto postavení dosud zákonem upraveno nebylo. Zákonem upravena byla pouze civilní kontrarozvědka¹⁰⁴, pro niž byl přijat **zákon č. 527/1992 Sb., o Bezpečnostní informační službě ČR**. Novým zákonem byla zřízena Bezpečnostní informační služba České republiky jako ozbrojená bezpečnostní složka¹⁰⁵, jejíž úkolem bylo získávání a analyzování informací nezbytných pro ochranu ekonomiky našeho státu, informací týkajících se možného ohrožení bezpečnosti našeho státu, informací k ochraně ústavního zřízení, o činnosti cizích zpravodajských služeb, nebo informací týkající se teroristické činnosti. V působnosti BIS ČR bylo dále i udržování státního tajemství.¹⁰⁶ Bezpečnostní informační služba České republiky byla **odpovědná vládě**¹⁰⁷, na rozdíl od Federální bezpečnostní informační služby, která byla odpovědná

¹⁰¹ Zetocha 2009: 73 - 74

¹⁰² Zetocha 2009: 11

¹⁰³ Zetocha 2009: 77

¹⁰⁴ Zetocha 2009: 140 - 141

¹⁰⁵ Zákon číslo 527/1992 Sb., o Bezpečnostní informační službě ČR

¹⁰⁶ §4, §5 zákona č. 527/1992 Sb., o Bezpečnostní informační službě ČR

¹⁰⁷ §7 ods.3 zákona č. 527/1992 Sb., o BIS ČR

Federálnímu shromáždění.¹⁰⁸ Zákonem byl také omezen počet státních institucí, které měly právo získávat výstupy z činnosti této služby. Zákon č. 244/1991 Sb., o Federální bezpečnosti informační službě totiž opravňoval k získávání informací od BIS ČR řadu institucí, a to: Federální shromáždění (federální parlament), federální vládu a obě republikové vlády, oba samostatné parlamenty: Českou národní radu a Slovenskou národní radu a prezidenta. Nový zákon o BIS ČR k tomuto opravňoval pouze vládu.¹⁰⁹ Předseda vlády České republiky ukládal této službě úkoly v rámci její působnosti. Vláda schvalovala statut BIS, počty zaměstnanců BIS a organizační složení této služby.¹¹⁰ **Kontrolním orgánem** BIS byl **Parlament**, resp. sedmičlenný kontrolní orgán složený z poslanců parlamentu ČR.¹¹¹ U FBIS byl kontrolním orgánem dle zákona taktéž parlament (Federální shromáždění).¹¹² BIS měla povinnost předkládat parlamentu každý rok zprávu o činnosti a také návrh rozpočtu.¹¹³ Mimo to byla povinna předkládat kontrolnímu orgánu statut, znění úkolů zadaných vládou, podklady ke kontrole rozpočtu Bezpečnosti informační služby ČR, vnitřní předpisy služby, zprávu o počtu případů a zprávu o použití zpravodajských prostředků v již uzavřených případech.¹¹⁴ Zatímco ředitele FBIS jmenoval prezident republiky¹¹⁵, ředitele BIS ČR jmenoval Parlament. Ředitel BIS ČR byl jmenován na základě návrhu vlády ČR, pravomoc odvolat ředitele měl Parlament buď na základě návrhu svého kontrolního orgánu, nebo i na základě návrhu vlády.¹¹⁶ Zatímco ředitel FBIS jmenoval do funkcí dva náměstky¹¹⁷, v BIS ČR už to byl jen náměstek jeden.¹¹⁸ Pokud vznesl kontrolní orgán podezření, že BIS jedná mimo své pravomoci a poškozují práva občanů, měl právo požadovat od ředitele kontrarozvědky potřebné vysvětlení.¹¹⁹

Prvním ministrem vnitra ČR se stal Jan Ruml. Ředitelem BIS ČR byl jmenován Stanislav Devátý. I když bylo rozdělení ČSFR a vznik ČR v roce 1993 významným okamžikem ve vývoji zpravodajských služeb, fungování těchto služeb i kontrarozvědky bylo velmi ovlivněno politickými cíly ODS, která se zabývala spíše než bezpečností státu

¹⁰⁸ §4 ods.3 zák. č. 244/1991 Sb., o FBIS a o používání zpravodajských prostředků

¹⁰⁹ Zetocha 2009: 81

¹¹⁰ §7 ods.4, 5, 6 zák. č. 527/1992 Sb., o BIS ČR

¹¹¹ §8, §9 zák. č. 527/1992 Sb., o BIS ČR

¹¹² §5 ods.1 zák. č. 244/1991 Sb., o FBIS a o používání zpravodajských prostředků

¹¹³ §6 ods.2 zák. č. 527/1992 Sb., o BIS ČR

¹¹⁴ §9 zák. č. 527/1992 Sb., o BIS ČR

¹¹⁵ §4 ods.1 zák. č. 244/1991 Sb., o FBIS a o používání zpravodajských prostředků

¹¹⁶ §7 ods.1 zák. č. 527/1992 Sb., o BIS ČR

¹¹⁷ §4 ods.2 zák. č. 244/1991 Sb., o FBIS a o používání zpravodajských prostředků

¹¹⁸ §7 ods.2 zák. č. 527/1992 Sb., o BIS ČR

¹¹⁹ §10 zák. č. 527/1992 Sb., o BIS ČR

ekonomickou reformou. BIS ČR tak nedostávala žádné úkoly ze strany vlády a stejně tak jako ostatní zpravodajské služby pociťovala nezájem o svou činnost.¹²⁰

Ke stabilizaci zpravodajských služeb došlo až přijetím **zákonů č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky**, a **č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě**, to však nijak výrazně nezměnilo přístup vlády k činnosti těchto služeb. Ty i nadále zůstávaly mimo její pozornost a byly stále spojovány s činností bývalé StB. Důležitým orgánem, který napomohl vzniku zákona o zpravodajských službách byla **Rada pro zpravodajskou činnost (RPZČ)** založená v rámci Úřadu vlády. V této radě mohly být vznášeny rady a připomínky mezi řediteli zpravodajských služeb a mezi členy vlády s cílem společně se dohodnout na návrhu zákona o zpravodajských službách ČR.¹²¹ Rada byla zřízena rozhodnutím vlády č. 676 v roce 1992.¹²² Potřebné obsazení a účast členů Rady nebyla dodržována, právě protože členové neměli zájem o činnost zpravodajských služeb. Služby byly stále ignorovány a nedostávaly žádné zadání úkolů, což se projevovalo i jejich neschopností spolupracovat s ostatními zpravodajskými službami.¹²³ Zatímco například rozvědka získala pozornost ministerstva zahraničí již kolem roku 1993 a získala tak své první zadání úkolu¹²⁴, civilní kontrarozvědka dostala svůj první úkol od vlády až v roce 1998.¹²⁵

Když byl dne 7. července 1994 zákon o zpravodajských službách podepsán, dostalo se tak první právní úpravě ÚZSI (civilní rozvědce) a VZ (vojenské kontrarozvědce). Zákon dále upravuje i civilní kontrarozvědku,¹²⁶ která byla upravena zákony již dříve. Jak jsem již uváděla, šlo o zákon č. 244/1991 Sb., o FBIS, který byl však zrušen zákonem č. 543/1992 Sb., o zrušení Federální bezpečnostní informační služby, a to s nabytím účinnosti dne 31. prosince 1992.¹²⁷ Dne 22. října 1992 byl podepsán zákon o Bezpečnostní informační službě ČR.¹²⁸

¹²⁰ Zetocha 2009: 82 - 85

¹²¹ Zetocha 2009: 86 - 91

¹²² Usnesení vlády České republiky číslo 676/1992 o zřízení Rady pro zpravodajskou činnost *Předsedou Rady pro zpravodajskou činnost byl předseda vlády (premiér) a scházejícími se členy rady měli být ředitel BIS, ředitel ÚZSI, ředitel VZ, náčelník zpravodajské správy Generálního štábu ČA, náměstek ministra obrany, náměstek ministra mezinárodních vztahů, náměstek ministra financí, náměstek ministra vnitra, zástupce Kanceláře prezidenta republiky a ředitel Kanceláře Rady.*

¹²³ Zetocha 2009: 91

¹²⁴ Zetocha 2009: 139

¹²⁵ Zetocha 2009: 92

¹²⁶ Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

¹²⁷ §12 zákona č. 543/1992 Sb., o zrušení Federální bezpečnostní informační služby

¹²⁸ §161 zákona č. 527/1992 Sb., o Bezpečnostní informační službě České republiky

6.1.5. Bezpečnostní informační služba (BIS)

30. 7. 1994 – současnost

Dne 7. července 1994 byl spolu se zákonem o zpravodajských službách přijat i zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě,¹²⁹ který po několika novelizacích platí dodnes. Ve funkci ředitele BIS zůstal nadále Stanislav Devátý.¹³⁰ Rozdíl oproti předchozímu zákonu o BIS ČR spočívá hlavně v **omezení některých pravomocí parlamentu**. Zatímco ředitele BIS ČR jmenoval Parlament,¹³¹ pravomoc jmenovat a odvolávat ředitele BIS má nyní vláda.¹³² Protože je BIS dle zákona odpovědná vládě jako celku, pro fungování v praxi je potřeba určit jednu odpovědnou osobu, člena vlády. Tato odpovědnost bývá svěřena nejčastěji premiérovi, nebo ministrovi bez portfeje. U ostatních zpravodajských služeb to není třeba, z důvodu jejich podřízenosti jednotlivým ministerstvům a odpovědnosti příslušným ministrům.¹³³ Kontrolním orgánem BIS je Poslanecká sněmovna.¹³⁴ Zákon opět změnil počet institucí, kterým je ředitel povinen předávat zprávy o činnosti BIS, kromě vlády má nyní pravomoc dostávat tyto zprávy minimálně jednou ročně i prezident republiky,¹³⁵ který má nyní tedy i právo službu úkolovat.¹³⁶

I přes novou právní úpravu BIS a personální změny neměla vláda stále zájem o činnost této služby, ani její úkolování. Spolupráce s policií byla koncem devadesátých let již na dobré cestě, spolupráce mezi zpravodajskými službami byla katastrofální. Služby o sobě navzájem měly sotva tušení a o spolupráci mezi nimi nelze rozhodně hovořit.¹³⁷

Nezájem pociťovala BIS i ze strany parlamentu. Ukázalo se totiž, že zákonem stanovená vnější **kontrola parlamentem** je neúčinná. Přestože mělo být jejím vymezením dosaženo zvýšení důvěry politiků a snížení jejich předsudků vůči této službě, výsledek byl téměř nulový. Členové kontrolního orgánu o tuto kontrolu nestáli. Komise PS neměla žádný nezávislý zdroj informací pro ověření informací od ředitele BIS. Ředitel BIS musel poskytovat informace kontrolnímu orgánu jen přiměřeně vzhledem k utajovaným informacím. Doposud nebyla problematika utajování informací upravena zákonem,

¹²⁹ Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

¹³⁰ www.bis.cz, 3. 7. 2011, 14:30

¹³¹ §7 ods.1 zákona č. 527/1992 Sb., o Bezpečnostní informační službě České republiky

¹³² §4 ods.2 zákona č. 153/1994 Sb., o Zpravodajských službách České republiky

¹³³ Zetocha 2009: 89 - 90

¹³⁴ §18 ods.1, 2 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

¹³⁵ §8 ods.1 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

¹³⁶ §8 ods.4 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

¹³⁷ Zetocha 2009: 93 - 95

a tak hrozil únik informací. Nehledě na to, že poslance nebylo možné vzhledem k jejich imunitě ani potrestat. Parlamentní kontrola této zpravodajské služby se tak stala nefunkční.¹³⁸

V únoru roku 1997¹³⁹ rezignoval ředitel BIS Stanislav Devátý a ředitelem byl jmenován Karel Vulterin. Po volbách v červnu 1998 došlo k první demokratické výměně vlády, kdy ODS nahradila Česká strana sociálně demokratická. A Karel Vulterin byl z funkce odvolán.¹⁴⁰

V roce 1998 byla zákonem o bezpečnosti České republiky zřízena **Bezpečnostní rada státu**¹⁴¹ jako stálý pracovní orgán vlády ČR, který si zřizuje jednotlivé výbory potřebné pro zajišťování všech oblastí bezpečnosti. Nejprve byly usnesením vlády¹⁴² zřízeny Výbor pro civilní nouzové plánování a Výbor pro obranné plánování. Později přibýly Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky¹⁴³, Ústřední krizový štáb¹⁴⁴, a hlavně Výbor pro zpravodajskou činnost. Zřízením Výboru pro zpravodajskou činnost v roce 2000 bylo zrušeno Usnesení vlády č. 676/1992 o zřízení Rady pro zpravodajskou činnost.¹⁴⁵

Novým ředitelem BIS se stal Jiří Růžek.¹⁴⁶ Po rozpadu vlády ODS skončila i pozice ministra bez portfeje v čele RPZČ, novým předsedou Rady se stal Miloš Zeman. Cílem vlády ČSSD se stalo **zlepšení koordinace** činností zpravodajských služeb a jejich fungování. Protože sám předseda RPZČ (většinou i předseda vlády) byl svými funkcemi příliš zatížen, byla zřízena funkce **výkonného místopředsedy**, který měl dostatek času stýkat se s ředitelem BIS. Tím byla zaručena kvalitní výměna informací mezi vládou a BIS. Výkonným místopředsedou se stal Jaroslav Bašta. Vláda tak byla konečně schopná kvalitně řídit činnost této zpravodajské služby. Premiér vlády jako předseda RPZČ přijímal

¹³⁸ Zetocha 2009: 107 - 111

¹³⁹ www.bis.cz, 3. 7. 2011, 14:30

¹⁴⁰ Zetocha 2009: 111 - 117

¹⁴¹ Článek 9 zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

¹⁴² Usnesení vlády ČR číslo 391/1998 o Bezpečnostní radě státu a o plánování opatření k zajištění bezpečnosti České republiky

¹⁴³ Usnesení vlády ČR číslo 32/1999 o zřízení Výboru pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky

¹⁴⁴ Usnesení vlády ČR číslo 33/1999 o zřízení Meziresortního krizového štábu

¹⁴⁵ Usnesení vlády ČR číslo 423/2000 k Návrhu vyhodnocení dosavadního působení systému Bezpečnostní rady státu a návrhu úprav k jeho zkvalitnění

¹⁴⁶ www.bis.cz, 3. 7. 2011, 14:30

dále jen nutné zprávy a schvaloval nejdůležitější rozhodnutí, ostatní měl na starost místopředseda Jaroslav Bašta.¹⁴⁷

V důsledku vstupu České republiky do Severoatlantické aliance – NATO byl přijat **zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných informací**, zejm. z důvodu možného nežádoucího úniku informací, které poskytoval ředitel BIS kontrolnímu orgánu PS. Vzhledem k velkému zájmu vstupu ČR do NATO byla bezpečnostním složkám věnována větší pozornost. Nejen, že se zvýšilo množství finančních prostředků vynaložených ze státního rozpočtu na oblast obrany, ale hlavně byla projevována snaha o přiblížení našich bezpečnostních složek úrovni států NATO. Dalším důsledkem vstupu našeho státu do NATO bylo i založení Nejvyššího bezpečnostního úřadu (NBÚ). Vstup ČR do NATO a nový přístup vlády k BIS, byl významným okamžikem vývoje bezpečnostní politiky našeho státu.¹⁴⁸ Významné je i fungování Výboru pro zpravodajskou činnost od roku 2000. V roce 2003 se stal **ředitelem BIS Jiří Lang**, který tuto funkci zastává doposud.¹⁴⁹

6.2. Působnost, postavení a organizace Bezpečnostní informační služby

„Posláním a cílem práce BIS je předvídat, otupovat a eliminovat nejzávažnější anticivilizační rizika ohrožující stát a v důsledku každého jeho občana.“¹⁵⁰ Bezpečnostní informační služba je upravena jednak zákonem o zpravodajských službách České republiky, a jednak zákonem č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě. BIS se rovněž řídí zákonem č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti, v platném znění. Příslušníci BIS jsou ve služebním poměru dle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

BIS je ozbrojenou složkou ČR, je zpravodajskou službou s vnitřním polem působnosti, svou činnost tak zabezpečuje uvnitř našeho státu.¹⁵¹ Sídlo BIS se nachází v Praze 5-Stodůlkách, v Nárožní ulici.¹⁵²

Úkolem Bezpečnostní informační služby je získávat informace o:

- možném ohrožení bezpečnosti ČR,
- ohrožení demokracie, svrchovanosti a celistvosti našeho státu,
- činnostech narušujících ekonomické zájmy našeho státu,

¹⁴⁷ Zetocha 2009: 119 - 121

¹⁴⁸ Zetocha 2009: 122 - 123

¹⁴⁹ www.bis.cz, 3. 7. 2011, 14:30

¹⁵⁰ www.bis.cz, 4. 11. 2011, 13:50

¹⁵¹ www.bis.cz, 4. 11. 2011, 13:50

¹⁵² http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana, 25. 11. 2011, 20:50

- cizích zpravodajských službách,
- záležitostech, které by mohly ohrozit státní nebo služební tajemství,
- organizovaném zločinu a terorismu.¹⁵³

Tyto informace BIS analyzuje, snaží se odhalit možné hrozby a zabránit tak nebezpečí v předstihu. BIS nemá represivní (výkonnou) pravomoc, tzn., že nemá právo nikoho obvinít, zadržet, zatknout, vyslýchat, ani nikomu nic přikazovat¹⁵⁴, zjištěné informace proto předává jiným státním orgánům, které tuto pravomoc mají, např. Policii ČR.¹⁵⁵ Z těchto důvodů je velice důležitá vzájemná spolupráce bezpečnostních složek. Zatímco úkolem BIS je pomocí shromažďovaných informací nebezpečí včas odhalit, zabránit mu nebo před ním varovat, úkolem Policie je vyšetřit již vzniklý trestný čin, odhalit a zatknout pachatele.¹⁵⁶ Nezbytná je i spolupráce všech našich zpravodajských služeb navzájem a spolupráce se zpravodajskými službami zahraničními.¹⁵⁷

BIS má svůj znak (viz. příloha I.), který na první pohled symbolizuje charakter služby a její práce. Na znaku je vyobrazena orlice, jako symbol rychlosti, bystrosti a respektu, která na své hrudi křídlem chrání velký státní znak, jako i příslušník BIS je povinen chránit náš stát. Umístění státního znaku na prsou orlice je znakem toho, že příslušník by měl vždy upřednostňovat zájmy státu nad své vlastní. Na znaku je kromě nápisu BIS i latinský nápis: „AUDI, VIDE, TACE“, tedy: naslouchat, dívat se a mlčet, jako základní povinnosti příslušníka Služby.¹⁵⁸

Služba je samostatnou organizační složkou státu, pro kterou je ve státním rozpočtu vyčleněna samostatná rozpočtová kapitola. Činnost BIS není financována z rozpočtu žádného ministerstva, na rozdíl od VZ nebo ÚZSI.¹⁵⁹ V čele BIS stojí ředitel, kterého do funkce jmenuje i odvolává vláda po projednání ve výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu příslušném pro oblast bezpečnosti.¹⁶⁰ Od června 2003 je ředitelem Jiří Lang.¹⁶¹ BIS má svou vnitřní organizaci upravenou statutem, který předkládá ředitel BIS ke schválení vládě.

¹⁵³ §5 ods.1 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

¹⁵⁴ www.bis.cz, 4. 11. 2011, 13:50

¹⁵⁵ §8 ods.3 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

¹⁵⁶ www.bis.cz, 4. 11. 2011, 14:15

¹⁵⁷ §9 a §10 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

¹⁵⁸ www.bis.cz, 25. 11. 2011, 21:00

¹⁵⁹ Peková, Pilný, Jetmar 2005: 487

¹⁶⁰ §4 ods.2 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

¹⁶¹ www.bis.cz, 3. 7. 2011, 14:30

Bezpečnostní informační službě, respektive jejímu řediteli, ukládá úkoly vláda a po jejím vyrozumění i prezident republiky. Protože za činnost BIS odpovídá vláda a spolu s prezidentem republiky ji úkoluje, má ředitel BIS povinnost poskytovat vládě i prezidentovi pravidelné zprávy o činnosti této zpravodajské služby, a to minimálně jednou ročně. Neodkladné informace předává ředitel BIS vládě a prezidentovi republiky ihned.¹⁶²

6.3. Oblasti působení BIS

V Bezpečnostní strategii České republiky 2011 jsou vymezeny aktuální bezpečnostní hrozby pro náš stát, jsou jimi: terorismus, šíření zbraní hromadného ničení, kybernetické útoky, negativní aspekty mezinárodní migrace, organizovaný zločin a korupce, nestabilita a regionální konflikty v euroatlantickém prostoru a jeho okolí, přerušení dodávek strategických surovin a energie, ohrožení funkčnosti kritické infrastruktury a pohromy přírodního a antropogenního původu a jiné mimořádné události.¹⁶³ Velká část těchto hrozeb je v působnosti Bezpečnostní informační služby.

Oblastmi, kterými se BIS ze zákona zabývá jsou:

- terorismus, ochrana ekonomických zájmů státu,
- kontrašpionáž, extremismus, nelegální migrace,
- šíření zbraní hromadného ničení,
- obchod s konvenčními zbraněmi a výbušninami,
- bezpečnost informačních a komunikačních systémů,
- organizovaný zločin a ochrana utajovaných informací.¹⁶⁴

I když se některé zmíněné hrozby týkají více jiných států, než právě ČR, bezpečnost našeho státu není možné oddělovat od bezpečnosti v euroatlantické oblasti. Členství v EU a NATO nás zavazuje ke společné obraně vzhledem k propojenosti celé euroatlantické oblasti. A tak se ČR na základě principu nedělitelnosti bezpečnosti podílí na zajišťování bezpečnosti ve všech zmíněných oblastech.¹⁶⁵

6.3.1. Terorismus

Jedná se o dopředu naplánované a promyšlené násilí, kterým se jeho účastníci snaží prosadit politické, náboženské nebo ideologické cíle, prostřednictvím útoku na jiné osoby,

¹⁶² §6 - §8 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky

¹⁶³ Bezpečnostní strategie ČR 2011: 9 a 10

¹⁶⁴ www.bis.cz, 5. 11. 2011, 12:00

¹⁶⁵ Bezpečnostní strategie ČR 2011: 5

často nevinné lidi s následným vyvoláním strachu. Konkrétně může jít o vydírání, únosy osob, letadel, pumové útoky aj. Za nejnebezpečnější je považován islámsko-fundamentalistický terorismus. Islámští radikálové jsou zcela proti politice euroatlantické civilizace a dávají to najevo zákeřnými útoky jako např. 11. 9. 2001, kdy bylo napadeno New Yorkské obchodní centrum. Tito radikálové vychází z fundamentalistické filosofie, která dovoluje jen jediné uspořádání společnosti a to islámské. Odsuzují tak západní právo, principy i hodnoty. Dle jejich úsudku mají právo proti západnímu světu používat násilí aby demokratické země přehodnotily své principy a lidské svobody.¹⁶⁶

6.3.2. Ochrana ekonomických zájmů státu

Hrozbou pro ČR, jako i pro jiné země, je ohrožení stability hospodářství, a to například prostřednictvím narušení průmyslu, dopravy, nebo energetiky, prostřednictvím úniku utajovaných informací, prostřednictvím korupce. Těmto hrozbám BIS předchází získáváním potřebných informací předem, které předává vládě, a ta pak vhodně rozhodne.¹⁶⁷

6.3.3. Extremismus

Je radikální politický postoj, jehož cílem je odstranit demokracii, omezit lidská práva, vyměnit politickou elitu a převzít státní aparát. Rozlišujeme více druhů extremismu (pravicový, levicový a extremismus středu), nicméně všechny jsou stejně nebezpečné, narušují stabilitu státu a jeho funkce, čímž jsou ohrožováni a omezováni jeho občané. BIS se proto snaží zachytit náznaky extremismu včas a případnému nebezpečí zabránit.¹⁶⁸

6.3.4. Kontrašpionáž

Jinými slovy hledání a odhalování nepřátelských cizích špehů (rozvědek) na našem území, kteří se zde snaží získat utajované a chráněné informace o našem státě, snaží se prosadit politické zájmy, nebo ekonomické potřeby svých států. Únik takovýchto informací by mohl poškodit náš stát, ohrozit jeho bezpečnost nebo demokracii, a proto BIS činnost těchto rozvědek na našem území monitoruje. Sleduje zejména rozvědky států, které jsou podezřelé z podpory teroristických organizací nebo které nerady vidí naše členství v EU a NATO. Pokud BIS takovou rozvědku nalezne, předá případ vyšetřovatelům a když jsou shledány důkazy, soud příslušníky cizí rozvědky odsoudí. Účelnější je však dostat činnost

¹⁶⁶ www.bis.cz, 5. 11. 2011, 12:40

¹⁶⁷ www.bis.cz, 5. 11. 2011, 12:30

¹⁶⁸ www.bis.cz, 5. 11. 2011, 14:00

špióna pod kontrolu a navádět ho jinam než sám chce, neboli podsouvat mu klamné informace aniž by o tom špión věděl.¹⁶⁹

6.3.5. Šíření zbraní hromadného ničení (ZHN)

Práce zpravodajských služeb v této oblasti je velice důležitá. I když řada států podepsala dohody o nešíření ZHN, nelegální obchody s těmito zbraněmi pokračují a počet států vlastníci a vyvíjející tyto zbraně stále roste. Potencionální hrozbou pro ČR je použití balistických řízených střel s velkou přesností a doletem. Zbraně hromadného ničení rozdělujeme na jaderné (nukleární), chemické a biologické. Všechny nesou velice ničivé následky, výrobu nebo obchod s jadernými zbraněmi je možno snáze odhalit, zatímco výrobu zbraní biologických nebo chemických jen obtížně. Často jde totiž o látky víceúčelové a nelze předpokládat, že když se látka používá ve farmaceutickém průmyslu, bude z ní vyrobena ničivá chemická zbraň. BIS proto sleduje zájemce, příjemce, účel využití daného materiálu, zařízení, nebo technologie a místo jejich využití.¹⁷⁰

6.3.6. Obchod s konvenčními zbraněmi a výbušninami

Obchod s vojenskou technikou, zbraněmi a výbušninami je stejně jako obchod se ZHN velice nebezpečný. Černý obchod s těmito zbraněmi stále roste. BIS tomuto obchodu v ČR brání, zamezuje nelegálnímu exportu zbraní a převozu přes naše území. Firmy v ČR zaměřené na vývoz zbraní jsou kontrolovány a musí mít povolení ministerstva průmyslu a obchodu. BIS prověřuje, zda není firma napojena na organizovaný zločin a nebo jestli nemá co dočinění s cizími zpravodajskými službami. Nelegální obchod se zbraněmi a výbušninami je ale mnohdy tak propracovaný, že ho odhalit nelze. Zbraň je například rozebrána na díly a prodána po jednotlivých částech do různých zemí, nelze tedy předpokládat, že jde o nelegální obchod. Země však díly prodají dalšímu státu a na konci je u příjemce tato zbraň z jednotlivých dílů opět poskládána. Nelegální obchod tak není lehké odhalit ani mu zamezit.¹⁷¹

6.3.7. Organizovaný zločin

Kriminální sítě napadají politiku i ekonomiku států, narušují jejich instituce a státní orgány a ohrožují tak stabilitu demokratických zemí a ochranu jejich občanů. Významným prostředkem jsou zde peníze, kterých organizovaný zločin využívá. Spojení korupce a organizovaného zločinu může zničit stát od celých jeho základů. Organizovaný zločin

¹⁶⁹ www.bis.cz, 5. 11. 2011, 15:20

¹⁷⁰ www.bis.cz, 5. 11. 2011, 17:00

¹⁷¹ www.bis.cz, 5. 11. 2011, 17:15

napadá hospodářské a obchodní struktury (zakládá zdánlivě legální společnosti a využívá k tomu úplatků), zákonodárnou, výkonnou i soudní moc, státní správu i samosprávu. Jde v podstatě o zorganizování vlastních vazeb, hierarchické struktury, systému nadřazenosti a následné ovládnutí a manipulaci. Organizovaný zločin narušuje činnost různých institucí a ovládá je. Výsledkem může být destabilizace státu, nedůvěra občanů ve veřejné instituce, v činnost těchto institucí a jejich nestrannost, ekonomický úpadek daného státu a další následky. Nejnebezpečnější je organizovaný zločin v rámci policie a soudů. Cílem BIS je zaměřit organizovaný zločin včas, zjistit jeho záměry a shromážděné informace předat příslušným orgánům.¹⁷²

6.3.8. Nelegální migrace

V důsledku nelegální migrace osob, prostřednictvím tzv. převaděčských kanálů, se výrazně zvyšuje riziko organizovaného zločinu, působení cizích zpravodajských služeb na našem území, riziko šíření obchodu s návykovými látkami, obchodu s lidmi, i riziko teroristického útoku.¹⁷³

6.3.9. Bezpečnost informačních a komunikačních systémů – kybernetické útoky

Informační a komunikační systémy usnadňují práci řadě důležitých státních institucí a strategických podniků, ovšem s rizikem kriminálního napadení a úniku informací o našem státě i jeho občanech. Kriminální útoky v této oblasti mohou mít dopad na stabilitu našeho státu, jeho ekonomiku, demokracii, bezpečnost a obranyschopnost. Cílem BIS je proto předcházet kybernetickým útokům a snížit zranitelnost elektronických komunikačních systémů. Konkrétně BIS řeší kriminální průniky do datových sítí, kyberterorismus, informační boj, podvody s elektronickou identitou, kdyberšpionáž, falšování elektronického podpisu, krádeže v elektronických obchodech, odcizování dat a jejich odesílání jinam, útoky na bankovní a účetní operace. Informačním bojem lze označit činnost hackerů jejichž cílem je prostřednictvím virů znehodnotit počítačové systémy nebo napadnout informace v nich. Cílem může být i šíření klamných poplašných zpráv za účelem paniky. Cílený elektronický útok na komunikační systémy nazýváme kyberterorismus. Následkem by mohlo být přerušení dopravy, dodávky elektřiny, ropy, plynu a podobně.¹⁷⁴

¹⁷² www.bis.cz, 5. 11. 2011, 17:30

¹⁷³ www.bis.cz, 5. 11. 2011, 12:00

¹⁷⁴ www.bis.cz, 5. 11. 2011, 19:00

6.3.10. Ochrana utajovaných informací

Všechny informace, jejichž únik by mohl mít nepříjemný dopad pro stát i jeho bezpečnost, si stát chrání. BIS chrání subjekty, které s utajovanými informacemi pracují dle zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací. Mimo to BIS zjišťuje, kde by mohlo k úniku informací dojít, jaké by to mělo následky a snaží se tomu předejít.¹⁷⁵

6.4. Specifické prostředky získávání informací

Bezpečnostní informační služba používá hned několik prostředků k získávání informací potřebných k plnění zadaných úkolů. K tomuto účelu slouží následující zpravodajské prostředky:

- zpravodajská technika,
- krycí prostředky a doklady,
- sledování.

Kromě těchto prostředků využívá BIS také spolupráci agentů, kteří Službě rovněž poskytují důležité informace.¹⁷⁶ Dále čerpá i z otevřených zdrojů, zejména z médií, spolupracuje s ÚZSI, VZ, policií a zahraničními zpravodajskými službami.¹⁷⁷

Zpravodajskou technikou (ZT) jsou různé technické prostředky používané utajeně. Může jít o elektronické, chemické a fyzikálně-chemické, radiotechnické, fototechnické, optické i mechanické prostředky a jejich soubory. Prostřednictvím zmíněných prostředků může BIS zasahovat do práv a svobod občanů¹⁷⁸, ne však více než je nezbytně nutné.¹⁷⁹ Tuto techniku lze použít jen pokud nelze potřebné informace získat jinak.¹⁸⁰ BIS má např. právo najít a otevřít dopis nebo dopravovanou zásilku a prozkoumat obsah, získávat jak obrazové, tak i zvukové záznamy, provádět telefonní odposlech, monitorovat počítač a internetovou síť, vyhledávat techniku, která BIS překáží v plnění úkolů, identifikovat osoby i věci a monitorovat jejich pohyb zabezpečovací a nástrahovou technikou.¹⁸¹ Souhlas k použití zpravodajské techniky uděluje předseda senátu vrchního soudu příslušném dle sídla BIS.¹⁸² Povolenou ZT nemůže BIS používat neomezeně,

¹⁷⁵ www.bis.cz, 5. 11. 2011, 12:00

¹⁷⁶ §6 a §7, ods.1, zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

¹⁷⁷ www.bis.cz, 4. 11. 2011, 14:15

¹⁷⁸ §8, ods.1, zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

¹⁷⁹ §9, ods.2, zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

¹⁸⁰ §9, ods.1, zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

¹⁸¹ www.bis.cz, 25. 11. 2011, 21:07

¹⁸² §9, ods.1, zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

nejdéle 3 měsíce.¹⁸³ Okamžitě po ukončení používání povolené ZT je BIS povinna informovat písemně soudce o tomto ukončení. Soudce vrchního soudu má právo kontrolovat, zda je případné používání dané ZT stále nezbytné a zda důvody k jejímu použití stále trvají, pokud zjistí že ne, povolení k použití příslušné ZT Službě odebere.¹⁸⁴ Kromě ZT jsou příslušníci BIS oprávněni používat **krycí doklady a prostředky**, které klamně informují o totožnosti příslušníka, aby byla utajena jeho příslušnost a ochráněny zájmy BIS. Krycí doklady vydává a zřizuje sama BIS nebo někdo, koho tím ředitel BIS pověří. V případě nutnosti jsou klamně informace zaneseny i do informačních systémů veřejné správy. Krycím dokladem se nesmí stát doklad dosud žijící osoby, průkaz prezidenta republiky, senátora, nebo poslance, guvernéra ČNB, člena vlády, člena NKÚ, služební průkaz státního zástupce nebo soudce, ani diplomatický pas.¹⁸⁵ Za využití nástrahové a zabezpečovací techniky má BIS na základě rozhodnutí ředitele právo utajeně **sledovat** osoby i věci. To však jen na veřejných místech.¹⁸⁶ Jde o spolupráci zkušených sledovačů, kteří pozorují osoby, jejich pohyb a chování a pohyb věcí, hlavně podezřelých zásilek (zbraně, drogy).¹⁸⁷ BIS získává informace i prostřednictvím **spolupráce s osobami jednajícími v její prospěch**, tzv. agentů. Agentem se může stát fyzická osoba, která dosáhla 18 let a dobrovolně a tajně spolupracuje s BIS. Po dobu spolupráce je tato osoba Službou chráněna.¹⁸⁸ Vznikne-li osobě pomáhající BIS škoda na majetku, hradí škodu osobě stát. Dojde-li k poškození zdraví této osoby, je mu újma na zdraví rovněž uhrazena státem.¹⁸⁹

BIS má právo k plnění úkolů využívat a uchovávat informace o fyzických a právnických osobách bez jejich vědomí, a zároveň zajistit ochranu těchto evidovaných údajů před zneužitím, či vyzrazením. BIS zřizuje k uchování údajů bezpečnostní archiv.

6.5. Kontrola BIS

Vnější kontrolu BIS zabezpečuje vláda a Parlament ČR, prostřednictvím k tomu zřízených orgánů, jako i u ostatních zpravodajských služeb. Ze strany vlády jde o Výbor pro zpravodajskou činnost. Kontrola vlády probíhá na základě zadávání úkolů BIS a na

¹⁸³ §10, ods.4, zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

¹⁸⁴ §11 a §12 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

¹⁸⁵ §13 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

¹⁸⁶ §14 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

¹⁸⁷ www.bis.cz, 25. 11. 2011, 21:07

¹⁸⁸ §15 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

¹⁸⁹ §16, §17 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

zákl. poskytovaných zpráv o její činnosti. U Poslanecké sněmovny (PS) jde o zvláštní sedmičlenný kontrolní orgán, který dohlíží na dodržování práv a svobod občanů. K zabezpečování **vnitřní** kontroly BIS slouží zejména Odbor inspekce BIS a Odbor vnitřní bezpečnosti.¹⁹⁰

Ředitel BIS poskytuje vládě a prezidentu republiky, protože Službu úkolují, pravidelné zprávy o činnosti, alespoň jednou za rok a pokud jde o neodkladné informace, předává je BIS okamžitě.¹⁹¹ Informace o činnostech BIS poskytuje PS vláda, která je získává prostřednictvím ředitele BIS.¹⁹² Ředitel BIS má povinnost předložit kontrolnímu orgánu PS svůj statut, návrh rozpočtu, písemné znění zadaných úkolů a vnitřní předpisy BIS. Pokud o to PS požádá, předloží jí ředitel také zprávu o činnosti, počet případů, na kterých BIS pracuje a zprávu o použití zpravodajských prostředků v již ukončených případech. Kontrolní orgán PS má právo za přítomnosti ředitele vstoupit do objektů BIS a kontrolovat je tak.¹⁹³ Jestliže se kontrolní orgán PS domnívá, že BIS porušuje práva a svobody našich občanů, má právo žádat vysvětlení od ředitele BIS. Pokud kontrolní orgán PS shledá skutečně protizákonné jednání, oznámí to neprodleně řediteli BIS a nejvyššímu státnímu zástupci.¹⁹⁴ V těchto případech je povinnost mlčenlivosti u členů kontrol. orgánu PS neplatná.¹⁹⁵

Odbor inspekce BIS má postavení jednak policejního orgánu a jednak kontrolního orgánu. Je podřízen přímo řediteli BIS. Jako policejní orgán má represivní pravomoc. Jeho úkolem je odhalování trestných činů a přestupků příslušníků Služby. Pokud má orgán podezření na trestný čin, zahájí vlastní šetření, zajistí důkazy a může spolupracovat s policií. Jestliže orgán skutečně shledá spáchání trestného činu, uvědomí státního zástupce. Pokud orgán shledá jen přestupek, uvědomí nadřízeného obviněného příslušníka. Jako kontrolní orgán dohlíží Inspekce na používání zpravodajských prostředků, vedení svazků, zacházení se služebními vozidly aj. Inspekce rovněž zajišťuje právní pomoc příslušníkům BIS.

Úkolem **Odboru vnitřní bezpečnosti** je např. zabraňovat úniku informací, zabraňovat porušování vnitřních předpisů, kontrolovat zachovávání mlčenlivosti,

¹⁹⁰ www.bis.cz, 9. 8. 2011, 17:30

¹⁹¹ §8 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách ČR

¹⁹² §15 zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách ČR

¹⁹³ §19 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

¹⁹⁴ §20 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

¹⁹⁵ §21 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

zabraňovat snahám narušit fungování BIS a její bezpečnost. Odbor provádí prověrky uchazečů přijímaných do služby BIS. Orgán je podřízen bezpečnostnímu řediteli.¹⁹⁶

6.6. Příslušníci BIS a služební poměr

Příslušníci BIS pracují ve služebním poměru dle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů,¹⁹⁷ jsou ve služebním poměru k ČR, plní úkoly BIS a jsou povinni dbát na to, aby nikomu nevznikla škoda, dbají cti, důstojnosti a vážnosti osob i své vlastní.¹⁹⁸ Dle tohoto zákona pracují všichni příslušníci bezpečnostních sborů, tedy příslušníci HZS, PČR, Celní správy ČR, Vězeňské služby ČR, příslušníci BIS a ÚZSI.¹⁹⁹

Příslušník BIS ve služebním poměru nesmí být členem politické strany, hnutí, ani odborové organizace a nesmí vykonávat jinou výdělečnou činnost než svou službu.²⁰⁰ Je povinen dodržovat služební kázeň, řádně plnit úkoly a povinnosti, jednat nestranně, zdvořile, zachovávat mlčenlivost, stále se vzdělávat a udržovat fyzickou kondici, jednat tak, aby nepoškodil pověst BIS, a to i mimo výkon služby. Příslušník nesmí slučovat zájmy svého osobního života se zájmy služby. Je zakázáno plnit rozkaz, kterým by došlo k trestnému činu. Zachovávat mlčenlivost je příslušník povinen i po skončení služeb. poměru, pokud toho nebyl služebním funkcionářem zproštěn. Vedoucí příslušník je navíc povinen hodnotit a oceňovat výkony podřízených příslušníků, zajišťovat podřízeným potřebný výcvik a vyškolení, zjišťovat závady omezující nebo bránící výkonu služby a trestat případné nedodržení povinností podřízených pracovníků.²⁰¹ Pro hodnocení chování příslušníka se používají kázeňské odměny a tresty. Příkladem je např. písemná pochvala, darování věci nebo peněz, udělení medaile, písemné napomenutí, snížení tarifu, odebrání medaile, odnětí služební hodnosti, propadnutí věci, pokuta a zákaz činnosti.²⁰²

Do služebního poměru může být přijat jen bezúhonný státní občan ČR starší 18 let, který o přijetí písemně požádá a je pro výkon činnosti dostatečně vzdělaný.²⁰³ Musí mít způsobilost k právním úkonům, zdravotní, fyzickou a osobnostní způsobilost a musí být oprávněn pracovat s utajovanými informacemi, pokud to příslušné místo vyžaduje. Dalším

¹⁹⁶ www.bis.cz, 25. 11. 2011, 21:15

¹⁹⁷ §1 ods.1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

¹⁹⁸ §2 ods.1, 2 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

¹⁹⁹ §1 ods.1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²⁰⁰ §47 a §48 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²⁰¹ §45 a §46 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²⁰² §49 a §51 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²⁰³ §13 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

předpokladem je zákaz výkonu živnostenské nebo jiné výdělečné činnosti. Občan nesmí být členem řídicích, ani kontrolních orgánů právnických osob, které se věnují podnikatelské činnosti.²⁰⁴ Po splnění všech potřebných požadavků vydá služební funkcionář rozhodnutí o přijetí do služebního poměru, které obsahuje den vzniku služ. poměru a den nástupu do služby, služební hodnost a místo, druh služ. poměru a dobu jeho trvání, místo výkonu služby a složky služebního příjmu. Služební poměr ředitele BIS vzniká dnem jeho jmenování do funkce dle zákona o zpravodajských službách ČR.²⁰⁵

Příslušníci BIS se prokazují **služebním průkazem** (viz. příloha II.) modrozelené barvy, který obsahuje fotografii příslušníka, evidenční číslo průkazu a datum jeho vydání, název služby (BIS) a uprostřed čtvercovou holografickou nálepkou. Pokud jde o průkaz ředitele BIS, je funkce spolu s podpisem ředitele označena ve spodním rohu vpravo. Na zadní straně průkazu je jméno a příjmení příslušníka.²⁰⁶ Při prokazování se průkazem používají příslušníci ještě **ústní prohlášení**: „Bezpečnostní informační služba“. Příslušníci jsou povinni složit služební přísahu, ve které se mimo jiné zavazují, že jsou připraveni při výkonu služby nasadit svůj život.²⁰⁷ Příslušníci mají právo mít služební střelnou zbraň a jsou oprávněni ji v případě nezbytné obrany a krajní nouze použít.²⁰⁸

Služební poměr je uzavírán na dobu určitou nebo neurčitou. Do služebního poměru na dobu **určitou, 3 roky**, nastoupí příslušník, který do služby nastupuje prvně. Do služebního poměru na dobu určitou, **1 rok**, nastoupí příslušník, který již dříve pracoval ve služebním poměru, a to alespoň po dobu tří let. Služební poměr na dobu **neurčitou** připadne příslušníkovi po uplynutí služebního poměru na dobu určitou jestliže úspěšně vykoná služební zkoušku, která završuje služební poměr na dobu určitou. Do služebního poměru na dobu neurčitou se zahrne také příslušník, který pracoval ve služ. poměru na dobu neurčitou již dříve a uplynulo od toho méně než 5 let. Služební zkouška je předpokladem pro zařazení příslušníka do služ. poměru na dobu neurčitou. Zahrnuje písemnou, ústní a příp. praktickou část. Zkoušku hodnotí zkušební komise, jejíž předseda vydá příslušníkovi písemné osvědčení. Neúspěšnou služební zkoušku lze jedenkrát opakovat před jinou zkušební komisí.²⁰⁹

²⁰⁴ §13 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²⁰⁵ §17 ods.1, 2, 3 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²⁰⁶ www.bis.cz, 25. 11. 2011, 21:00

²⁰⁷ www.bis.cz, 4. 11. 2011, 13:50

²⁰⁸ §5 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě

²⁰⁹ §9 - §12 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Pro obsazování služebních míst platí určitý postup: služební funkcionář BIS může volné místo obsadit **příslušníkem BIS**, který byl ze svého dosavadního místa odvolán, a to buď z důvodů v §25, tj. na jiné místo ve stejné hodnosti, protože jeho původní místo bylo zrušeno, protože pozbyl osvědčení k práci s utajovanými skutečnostmi, pozbyl zdravotní, fyzickou, osobnostní způsobilost pro výkon svého původního místa. Příslušník může být odvolán ze svého místa také z důvodu zájmu služby při plnění úkolu, příslušnice také z důvodu těhotenství. Služební funkcionář může dále volné místo obsadit dle §26, tedy příslušníkem, který sám požádá o jiné místo a získá nižší služební hodnost, nebo pokud příslušník ve službě nedosahuje požadovaných výsledků, získá rovněž jiné místo s nižší hodností. Pokud to vyžaduje zájem služby, může být příslušník z dosavadního místa odvolán a získat tak jiné místo s vyšší hodností. Dle §27 může volné místo obsadit odvolaný ředitel, který tak získá jiné místo se stejnou nebo nižší hodností ve stejném místě působitě. Služební funkcionář může volné služební místo dále obsadit příslušníkem, který byl doposud zařazen v některé ze záloh. Pokud nelze volné místo obsadit výše uvedenými příslušníky, může dále dle §25 služební funkcionář obsadit volné místo příslušníkem BIS, který byl ze svého dosavadního místa odvolán protože o to požádal, nebo příslušníkem **jiného bezpečnostního sboru**, který má požadovanou hodnost a byl odvolán ze svého dosavadního místa, protože bylo jeho místo zrušeno, nebo byl zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené, nebo požádal-li o jiné místo sám. Pokud služební funkcionář zpravodajské služby neobsadí volné místo ani těmito příslušníky, může být na toto místo **přijat občan**, který odpovídá požadavkům služeb. poměru. Při obsazování volných pracovních míst ve zpravodajské službě používá služební funkcionář zpravodajské služby evidenci ministerstva o příslušnících přechodně nezařazených.²¹⁰ Služební hodnosti odpovídá vzdělání, hodnostní označení a tarifní třída. Tuto souvztažnost zachycuje tabulka uvedená v příloze pod číslem III.

Příslušník, který nemůže momentálně vykonávat službu, nebo službu nemůže vykonávat na příslušném služebním místě, je odvolán a zařazen do **zálohy**:

- zálohy činné, zálohy pro studující,
- pro přechodně nezařazené,
- neplacené a zálohy zvláštní.

²¹⁰ §21 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Součástí zálohy **činné** se stává pracovník, který je vyslán do zahraničí, nebo k jiné organizační složce státu. Do zálohy pro **studující** se zařadí příslušník, kterému je umožněno služební volno pro denní studium, pokud je doba jeho studia delší než 1 rok. Součástí **zvláštní** zálohy se stane příslušník zpravodajské služby z důvodu důležitého zájmu služby. Součástí zálohy pro **přechodně nezařazené** jsou příslušníci ve služebním poměru na dobu neurčitou, jejichž místo bylo zrušeno, jejichž osvědčení o způsobilosti pracovat s utajenými skutečnostmi je již neplatné, kteří byli vyjmuti z jiné zálohy, nebo kteří ztratili zdravotní, osobnostní nebo fyzickou způsobilost. Do zálohy pro přechodně nezařazené bude zařazen i příslušník, který nedosahuje uspokojivých výsledků a nelze ho v současné době přeradit na pozici s nižší služební hodností. V neposlední řadě jsou do této zálohy zařazeny těhotné příslušnice. Součástí **neplacené** zálohy se stanou příslušníci na rodičovské dovolené a příslušníci s neplaceným volnem trvajícím min 1 měsíc.²¹¹

Služební příjem příslušníka ve služebním poměru zahrnuje následující složky:

- Základní tarif (měsíční částka dle tarifní třídy, stupně, služ. místa a hodnosti)
- Příplatek za vedení (měsíční částka vedoucímu příslušníkovi)
- Příplatek za službu v zahraničí (příslušník v záloze činné vyslaný do zahraničí)
- Zvláštní příplatek (služba ve ztížených a škodlivých podmínkách)
- Osobní příplatek (za mimořádně kvalitní výkon služby)
- Jednorázová odměna (za splnění významného nebo naléhavého úkolu)²¹²

Ke **skončení služebního poměru** může dojít jednak uplynutím sjednané doby poměru na dobu určitou, smrtí příslušníka, nebo prohlášením příslušníka za mrtvého, dále také propuštěním nebo posledním dnem kalendářního roku, v kterém příslušník dosáhl 65 let.²¹³ Příslušník, který vykonával službu minimálně 6 let, má právo na **odchodné**, které se vyměřuje jako 1 měsíční příjem + za každý další rok ve službě se tento příjem navyšuje o 1/3. Nejvýše může příslušník získat šestinásobek měsíčního příjmu.²¹⁴ Příslušník, který vykonával službu min 15 let, má právo na **výsluhový příspěvek**, který činí 20% měsíčního příjmu u příslušníka, který byl ve službě 15 let. Za každý další rok služby je příspěvek

²¹¹ §28 - §33 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²¹² §113 - §123 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²¹³ §41 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²¹⁴ §155 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

navyšován, nejvýše však na 50% měsíčního příjmu.²¹⁵ Na odchodné, ani výsluhový příspěvek nemá nárok příslušník, kterému byl ukončen služ. poměr propuštěním. K propuštění dojde např. pokud byl příslušník odsouzen za trestný čin, pokud mu byla z důvodu porušení kázně odebrána služ. hodnost, pokud o propuštění sám požádal, pokud pozbyl státní občanství, ztratil zdravotní, odbornou způsobilost, byl zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo dosahoval špatných výsledků.²¹⁶ Při zániku služ. poměru úmrtím příslušníka, náleží jeho pozůstalým **úmrtné**, tj. manželce, manželovi, nezaopatřenému dítěti, případně rodičům nebo jiným osobám. Úmrtné činí trojnásobek měsíčního příjmu příslušníka.²¹⁷ Odchodné a úmrtné se vyplácí jednorázově do 30dnů od skončení služebního poměru. Výsluhový příspěvek je vyplácen měsíčně v termínech pro výplatu důchodů.²¹⁸

²¹⁵ §157 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²¹⁶ §42 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²¹⁷ §164 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

²¹⁸ §167 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

7. Výzkum veřejného mínění o BIS

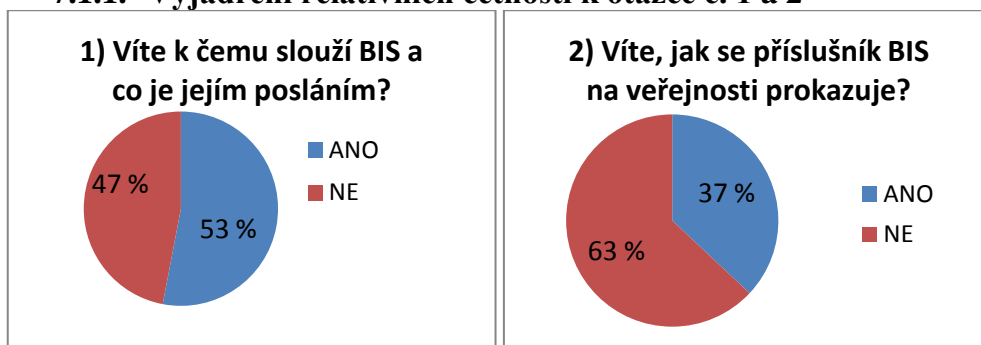
Na základě vypracovaného anonymního dotazníku (viz. příloha č. IV.) jsem vyhodnotila do jaké míry jsou obyvatelé ČR obeznámeni s činností Bezpečnostní informační služby a jaký na ni mají názor. Dotazníky jsem občanům rozdávala v tištěné podobě a data shromažďovala v termínu srpen – říjen 2011.

Dotazník byl předložen 150 respondentům, přičemž tito respondenti byli rozdělováni do tří věkových kategorií. Na dotazník tak odpovědělo 50 občanů ve věku do 25 let (I. věková skupina), 50 občanů ve věku od 26 do 49 let (II. věková skupina) a 50 občanů ve věku 50 let a více (III. věková skupina). Zároveň byli dotazovaní děleni na muže a ženy. Toto dělení hraje roli při vyhodnocování odpovědí a souvislostí. Pokládané otázky jsem vyhodnocovala celkově, ale i vzhledem k jednotlivým věkovým kategoriím. Nejprve jsem zhodnotila absolutní a relativní četnosti odpovědí veškerých dotázaných respondentů celkem. Poté jsem relativní četnosti zhodnotila vzhledem k zařazení respondentů do příslušných věkových kategorií (I. - III.). Dále jsem sestavila kontingenční tabulku a provedla χ^2 test pro nezávislost, abych otestovala, zda existuje významná závislost mezi věkem respondenta a odpovědí na otázku číslo 3. K otázce číslo 1 jsem vytvořila asociační tabulku abych otestovala, zda existuje významná závislost mezi pohlavím a odpovědí na otázku číslo 1. U obou testů jsem zjistila sílu závislosti.

7.1. Celkový přehled odpovědí všech dotazovaných respondentů

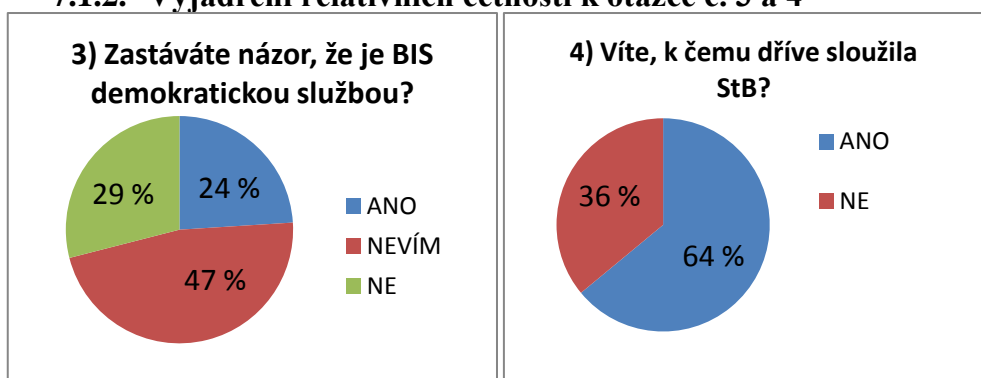
Otázky	Absolutní četnosti odpovědí			n	Relativní četnosti odpovědí (%)		
	ANO	NE			ANO	NE	
1	ANO	NE		150	ANO	NE	
	79	71			53	47	
2	ANO	NE		150	ANO	NE	
	56	94			37	63	
3	ANO	NEVÍM	NE	150	ANO	NEVÍM	NE
	36	71	43		24	47	29
4	ANO	NE		150	ANO	NE	
	96	54			64	36	
5	ANO	NE		150	ANO	NE	
	52	98			35	65	
6	ÚPLNĚ A SPRÁVNĚ	NEÚPLNĚ, NESPRÁVNĚ		150	ÚPLNĚ A SPRÁVNĚ	NEÚPLNĚ, NESPRÁVNĚ	
	34	116			23	77	
7	ÚPLNĚ A SPRÁVNĚ	NEÚPLNĚ, NESPRÁVNĚ		150	ÚPLNĚ A SPRÁVNĚ	NEÚPLNĚ, NESPRÁVNĚ	
	46	104			31	69	

7.1.1. Vyjádření relativních četností k otázce č. 1 a 2

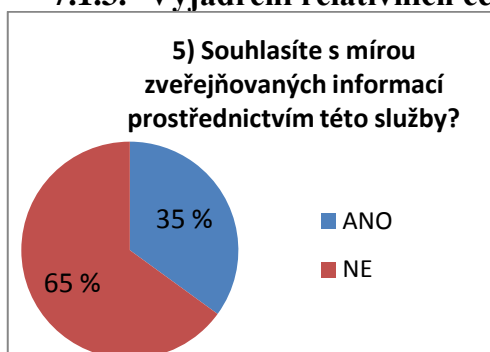
Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že informovanost občanů o BIS není velká.

7.1.2. Vyjádření relativních četností k otázce č. 3 a 4

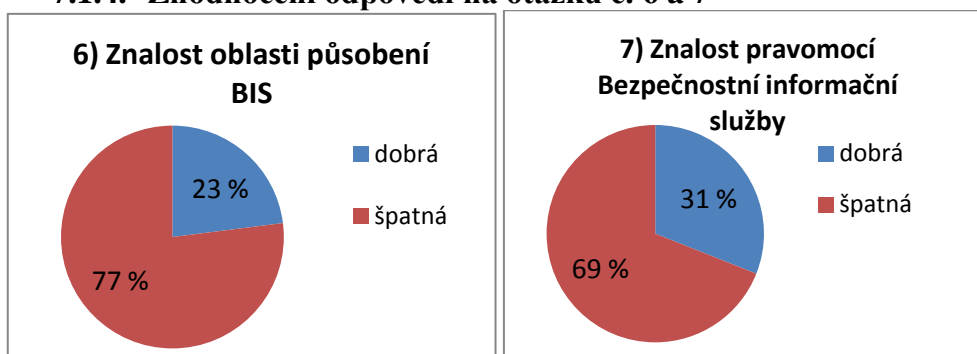
Z grafu k otázce č. 4 je zřejmé, že občané vědí více o činnosti a existenci StB, nežli o BIS (graf č. 1). Je pravděpodobné, že je to způsobeno jejich nedobrymi zkušenostmi a nedobrou pověstí dřívější Státní tajné Bezpečnosti.

7.1.3. Vyjádření relativních četností k otázce č. 5

Velká část dotázaných obyvatel považuje množství informací, které se lze o činnosti této zpravodajské služby dozvědět, za nedostačující. Je však zcela jasné, že vzhledem k postavení BIS není možné žádné konkrétní informace o úkolech ani výsledcích zveřejňovat v médiích, protože potom tajná činnost této služby ztrácí smysl. Ovšem mnoho lidí ani netuší v čem spočívá činnost a poslání BIS, alespoň v obecné rovině by tedy mohlo být poskytováno více informací o působení této služby.

7.1.4. Zhodnocení odpovědí na otázku č. 6 a 7

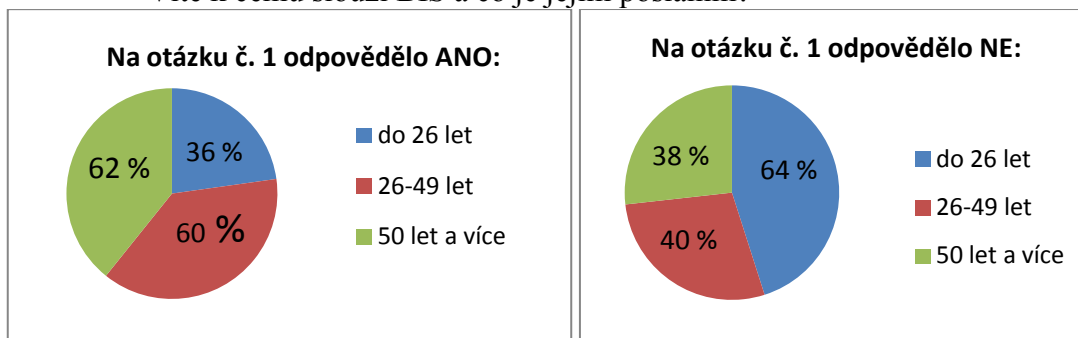
Občané u otázky č. 6 měli dle vlastních znalostí zaškrtnout v jakých oblastech BIS působí. Většina však považovala za oblast této zpravodajské služby pouze kontrašpionáž, jiní zase řadili do působnosti BIS i oblasti, které má na starost policie.

U otázky č. 7 měli respondenti vybrat z pěti pravomocí jen pravomoci, které přísluší BIS. Mnoho dotazovaných se mylně domnívalo, že BIS má represivní pravomoc. Do pravomocí BIS tak řadili pravomoci policie, jako je např. zatýkání a vyslýchání, což by mohlo být způsobeno tím, že dřívější StB tyto pravomoci měla.

7.2. Přehled odpovědí dotazovaných dle věkových kategorií

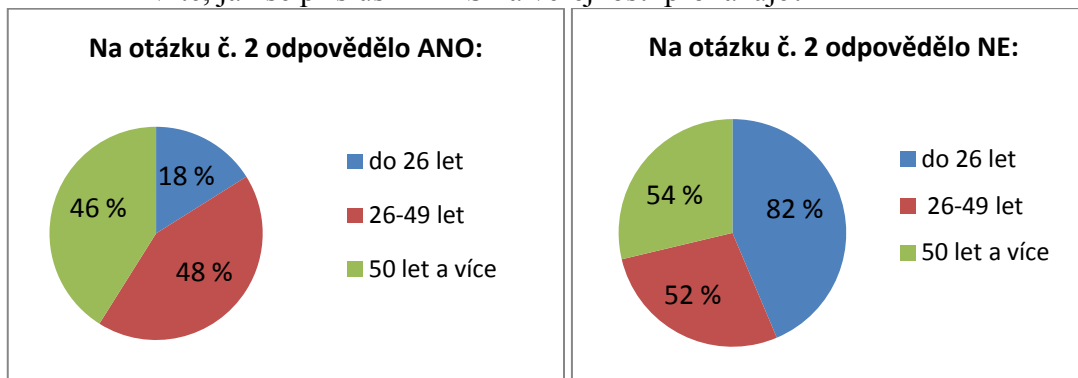
Otázky	Věková kategorie	Absolutní četnosti odpovědí			n	Relativní četnosti odpovědí (%)		
		ANO	NE			ANO	NE	
1	do 25 let	18	32		50	36	64	
	26 - 49	30	20		50	60	40	
	50 let a více	31	19		50	62	38	
2	do 25 let	9	41		50	18	82	
	26 - 49	24	26		50	48	52	
	50 let a více	23	27		50	46	54	
3	do 25 let	8	38	4	50	16	76	8
	26 - 49	10	25	15	50	20	50	30
	50 let a více	18	8	24	50	36	16	48
4	do 25 let	27	23		50	54	46	
	26 - 49	30	20		50	60	40	
	50 let a více	39	11		50	78	22	
5	do 25 let	19	31		50	38	62	
	26 - 49	19	31		50	38	62	
	50 let a více	14	36		50	28	72	
6	do 25 let	13	37		50	26	74	
	26 - 49	14	36		50	28	72	
	50 let a více	7	43		50	14	86	
7	do 25 let	12	38		50	24	76	
	26 - 49	15	35		50	30	70	
	50 let a více	19	31		50	38	62	

7.2.1. Vyjádření relativních četností dle věk. kategorií k otázce č. 1
Víte k čemu slouží BIS a co je jejím posláním?

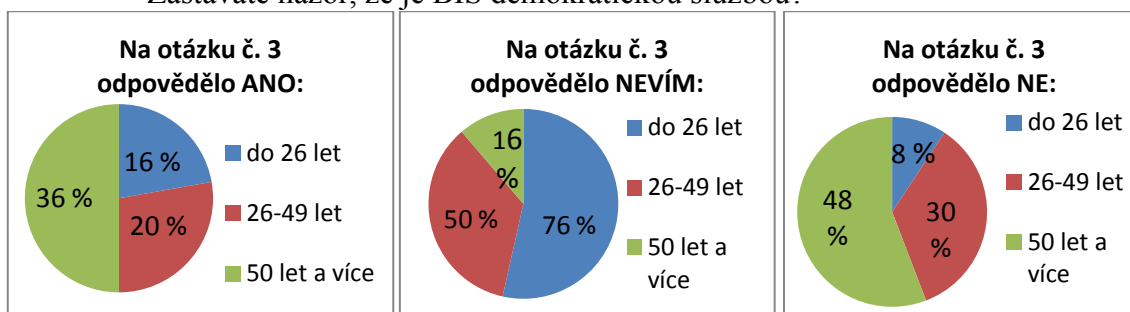
Nejvíce neznali co se týče bezpečnosti našeho státu, respektive funkce Bezpečnostní informační služby, jsou mladí obyvatelé do 26 let, tedy I. věková kategorie dotazovaných. Oproti tomu nejstarší dotazovaní (50letí a starší) obyvatelé jsou s činností BIS obeznámeni nejlépe.

7.2.2. Vyjádření relativních četností dle věk. kategorií k otázce č. 2
Víte, jak se příslušník BIS na veřejnosti prokazuje?

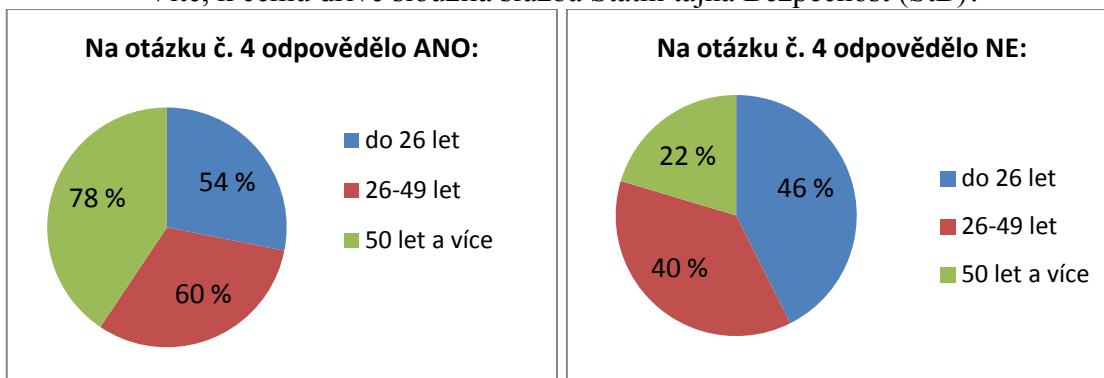
Nejhůře se zde opět projevila nejmladší věková kategorie do 26 let, z níž, pouhých 18% dotázaných vědělo čím se příslušníci BIS ve službě na veřejnosti prokazují. Zbylé dvě věkové kategorie mají výsledky velice podobné. Zhruba polovina II. i III. věkové kategorie věděla a polovina nikoli.

7.2.3. Vyjádření relativních četností dle věk. kategorií k otázce č. 3
Zastáváte názor, že je BIS demokratickou službou?

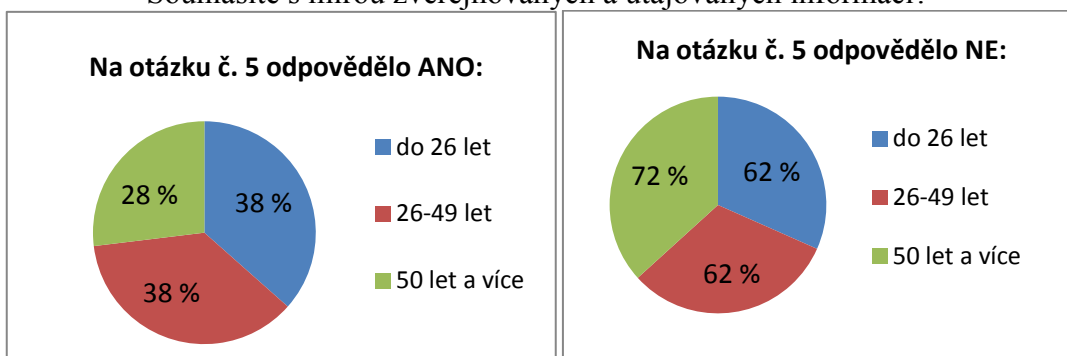
Je patrné, že příliš neznalá nejmladší věková kategorie do 26 let odpovídala nejčastěji NEVÍM. Ti, co z této nejmladší kategorie neví neodepověděli, však častěji odpovídali ANO nežli NE. NEVÍM často odpovídala i střední věková kategorie obyvatel. Ovšem zbylí z této věkové kategorie odpovídali více NE nežli ANO. Nejstarší dotazovaní nejčastěji odpovídali NE, tedy že nejde o demokratickou službu.

7.2.4. Vyjádření relativních četností dle věk. kategorií k otázce č. 4
Víte, k čemu dříve sloužila služba Státní tajná Bezpečnost (StB)?

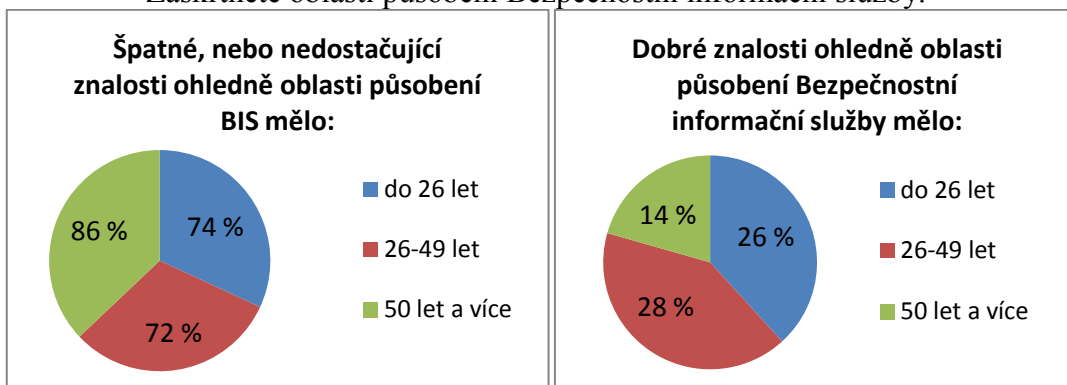
V odpovědích na tuto otázku nejsou takové výkyvy, jako v předchozích. Je zřejmé, že všechny kategorie obyvatel o této bývalé zpravodajské službě spíše vědí, nežli ne. Nejvíce její činnost zná III. kategorie obyvatel (50 let a více), která pravděpodobně měla s touto službou nejvíce zkušeností.

7.2.5. Vyjádření relativních četností dle věk. kategorií k otázce č. 5
Souhlasíte s mírou zveřejňovaných a utajovaných informací?

Tyto odpovědi jsou rovněž poměrně vyrovnané. Všechny věkové kategorie ale vesměs nesouhlasí, nežli ano.

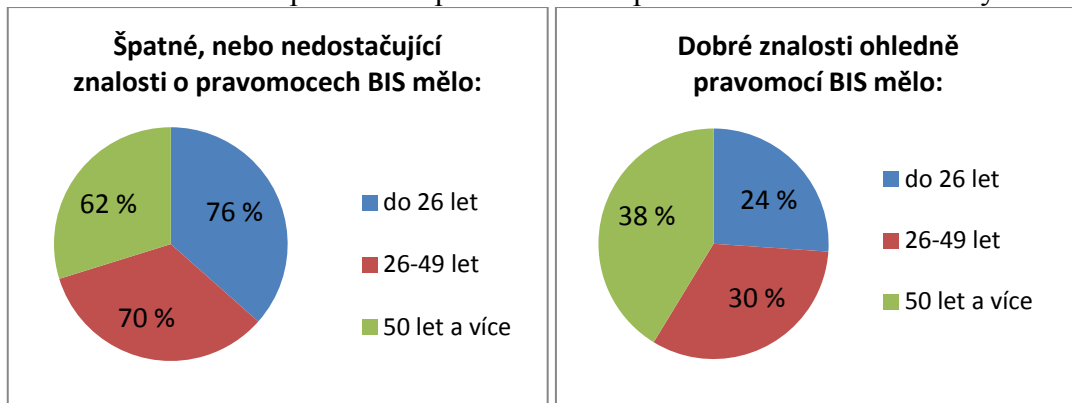
7.2.6. Zhodnocení odpovědí dle věk. kategorií na otázku č. 6
Zaškrtněte oblasti působení Bezpečnostní informační služby.

Ze zaškrtnutých odpovědí v dotazníku vyplynulo, že oblasti působení BIS s oblastmi působení policie si pletou všechny věkové kategorie a nemají v této oblasti příliš jasno. Mladší občané často zaškrtovali i bezpečnost silničního provozu a veřejný pořádek, což však BIS nepřislouží. Starší občané oproti tomu nejčastěji zaškrtovali pouze kontrašpionáž a na terorismus nebo zbraně hromadného ničení si nevzpomněli.

7.2.7. Zhodnocení odpovědí dle věk. kategorií na otázku č. 7

Zaškrtněte pravomoci příslušníka Bezpečnostní informační služby.

Občané si i pravomoci příslušníků BIS velice pletou s pravomocemi policie. Velká většina z nich, bez ohledu na věk, si myslí, že příslušníci BIS mají právo zadržet, zatknout a vyslýchat. Nejlepší přehled o pravomocech BIS však měla nejstarší věková kategorie občanů 50 let a více.

7.3. Analýza závislosti kvalitativních znaků

7.3.1. Asociační tabulka – χ^2 test pro nezávislost

Existuje závislost mezi pohlavím odpovídajícího respondenta a odpovědí na otázku č. 1? Z tabulky níže je zřejmé, že ženy častěji nevěděly k čemu slouží BIS, zatímco muži ano.

Asociační tabulka k otázce č. 1

Pohlaví	ANO, vím	NE, nevím	Celkem
žena	31	44	75
muž	48	27	75
Celkem	79	71	150

Podmínka: $n > 40 \rightarrow \chi^2$ test pro nezávislost

H0: odpověď *nesouvisí* s pohlavím

H1: odpověď *souvisí* s pohlavím

1) Testové kritérium:
$$\chi^2 = \frac{n(ad-bc)^2}{(a+b)(a+c)(b+d)(c+d)}$$

$$\chi^2 = \frac{150 * [(31 * 27) - (44 * 48)]^2}{(31 + 44)(31 + 48)(44 + 27)(48 + 27)}$$

$$\chi^2 = \frac{243\ 843\ 750}{75 * 79 * 71 * 75}$$

$$\chi^2 = \frac{243\ 843\ 750}{31\ 550\ 625}$$

$$\chi^2 = 7,73$$

2) Tabulková hodnota: $\chi^2_{\alpha} [(r - 1) (s - 1)]$

$$\chi^2_{\alpha} [(2 - 1) (2 - 1)]$$

$$\chi^2_{0,05} (1) = 3,841$$

$$\chi^2 < \chi^2_{\alpha} \rightarrow H_0$$

$$\chi^2 > \chi^2_{\alpha} \rightarrow H_1 \quad 7,73 > 3,841 \rightarrow H_1$$

Existuje závislost mezi pohlavím odpovídajícího respondenta a odpovědí na otázku č. 1. Odpověď respondenta souvisí s jeho pohlavím.

7.3.2. Síla závislosti

Koeficient asociace: $V = \sqrt{\frac{\chi^2}{n}} = \frac{7,73}{150} = 0,05 \rightarrow$ závislost je slabá

7.3.3. Kontingenční tabulka - χ^2 test pro nezávislost

Existuje závislost mezi věkem odpovídajícího respondenta a odpovědí na otázku č. 3? Z tabulky níže je patrné, že nejstarší věková kategorie 50 let a více se nejčastěji domnívá, že BIS není demokratickou službou, zatímco zbylé kategorie často nemají jasný názor.

Kontingenční tabulka k otázce č. 3

Věková kategorie	ANO	NEVIM	NE	Celkem
do 26 let	8	38	4	50
26-49 let	10	25	15	50
50 let a více	18	8	24	50
Celkem	36	71	43	150

Podmínka: žádná z teoretických četností nesmí být < 1 a podíl teoretických četností, které jsou < 5 nesmí překročit 20%.

H₀: odpověď *nesouvisí* s věkem

H₁: odpověď *souvisí* s věkem

1) Výpočet teoretických četností (n_{oj}) = $\frac{\text{řádkový součet} \cdot \text{sloupcový součet}}{n}$

Věková kategorie	ANO	NEVIM	NE
do 26 let	12	23,7	14,3
26-49 let	12	23,7	14,3
50 let a více	12	23,7	14,3

Žádná z teoretických četností není menší než 5 (podmínka splněna).

2) Testovací kritérium: $\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n_{oj})^2}{n_{oj}}$

$$\chi^2 = 1,33 + 0,33 + 3 + 8,63 + 0,07 + 10,40 + 7,42 + 0,04 + 6,58$$

$$\chi^2 = 37,8$$

3) Tabulková hodnota: $\chi^2_{\alpha} [(k - 1)(m - 1)]$

$$\chi^2_{0,05} [(3 - 1)(3 - 1)]$$

$$\chi^2_{0,05}(4) = 9,48$$

$$\chi^2 < \chi^2_{\alpha} \rightarrow H_0$$

$$\chi^2 > \chi^2_{\alpha} \rightarrow H_1 \quad 37,8 > 9,48 \rightarrow H_1$$

Existuje závislost mezi věkem odpovídajícího respondenta a odpovědí na otázku č. 3. Odpověď respondenta souvisí s jeho věkem.

7.3.4. Síla závislosti

Pearsonův koeficient kontingence: $C = \frac{\sqrt{\chi^2}}{\sqrt{\chi^2 + n}} = \frac{37,8}{\sqrt{37,8 + 150}} = \frac{37,8}{187,8} = 0,20 \rightarrow$ slabá závislost

7.4. Vyhodnocení výzkumu

Jednak je patrné, že informovanost občanů jako celku o Bezpečnostní informační službě není velká, protože poměrně mnoho dotázaných nevědělo k čemu tato služba slouží, na co je zaměřená a někteří ani že existuje. Ještě více respondentů netušilo čím se příslušník takové služby na veřejnosti prokazuje. Po dotázaných občanech přitom nebyla vyžadována podrobná odpověď, jen si stačilo uvědomit, že mít průkaz, nebo odznak, je nutnost stejně jako například u policie.

Pokud se na problematiku podíváme podrobněji, nejvíce neznalí co se týče bezpečnosti našeho státu, respektive činnosti BIS, jsou mladí obyvatelé (I. věková kategorie dotazovaných). Nejstarší dotazovaní (III. věková kategorie) jsou s činností BIS obeznámeni nejlépe. Zatímco občané o BIS mnoho nevědí, o Státní tajné Bezpečnosti naopak ano. Je pravděpodobné, že je to způsobeno jejich nedobrymi zkušenostmi a nedobrou pověstí dřívější StB. Mnoho obyvatel si ovšem činnost BIS s činností StB nespojuje, většina dotázaných ani nemá jasný názor zda BIS uplatňuje demokratické postupy, či nikoli. Když to však vezmeme dle věkových kategorií, výsledkem je, že nejasný názor, co se týče demokratičnosti BIS měla zejména nejmladší věková kategorie do 26 let. Ti, co z této nejmladší kategorie nevím neodpověděli, však častěji odpovídali, že jde o demokratickou službu, nežli že ne. Nevím často odpovídala i střední věková kategorie obyvatel. Ovšem zbylí z této věkové kategorie odpovídali naopak častěji, že nejde o demokratickou službu, než že jde. Nejstarší dotazovaní nejčastěji odpovídali, že BIS za demokratickou službu nepovažují. Právě nejstarší občané si tak nejvíce činnost BIS propojují s činností StB. Proto za pravomoci BIS často považují i činnosti, které jí rozhodně nepřísluší, jako je například zatknutí, zadržení a vyslýchání. Nicméně bývalá StB tyto pravomoci měla. Mladí občané si pravomoci BIS sice také pletou, ovšem ti činnost BIS ztotožňují spíše s policií, nežli s StB. Skutečně nemalá část dotázaných obyvatel, považuje množství informací, které se lze o činnosti BIS dozvědět, za nedostačující. Věk dotazovaného v tomto případě nehraje velkou roli, protože všechny věkové kategorie s mírou poskytovaných informací vesměs nesouhlasí, nežli ano. Je zcela jasné, že vzhledem k postavení BIS není možné žádné konkrétní informace o úkolech ani výsledcích zveřejňovat v médiích, protože potom tajná činnost této služby ztrácí smysl.

Ovšem mnoho lidí ani netuší v čem spočívá činnost a poslání BIS, alespoň v obecné rovině by tak bylo zapotřebí občany více informovat o této zpravodajské službě. Z výzkumu vyplynulo, že oblasti působení BIS s oblastmi působení policie si pletou všechny věkové kategorie a nemají v této oblasti příliš jasno. Velmi často občané přiřknuli Bezpečnostní informační službě i zajišťování bezpečnosti silničního provozu a veřejného pořádku, což tedy do oblastí BIS nespadá. Starší občané si mnohdy vzpomněli pouze na kontrašpionáž, jako kdyby BIS ani v jiných oblastech působit neměla. Přitom např. odpověď terorismus, jako jedna z možností se sama logicky nabízí.

8. Závěr

Cílem mé práce bylo zhodnotit činnost BIS, její vymezení v platné právní úpravě, všeobecné povědomí a názory občanů na tuto službu. Na základě zjištěných informací lze říci, že lidé mají k BIS stále spíše negativní postoj. Negativní přístup je způsoben jednak velkou mírou utajovaných informací, protože z důvodu postavení zpravodajských služeb je nutností utajovat nejen úkoly služby a použité metody, ale i zjištěné výsledky. Pokud se však nějaké informace týkající se činnosti této služby na povrch dostanou, např. prostřednictvím médií, jde většinou o informace negativní, přičemž na předchozí úspěchy nebylo zdaleka tak upozorněno. A tak občané nemohou činnost BIS dostatečně ocenit. Mladší občané často ani neví k čemu BIS slouží, setkáváme se tak s určitým nezájmem mladé generace o oblast bezpečnosti našeho státu. Nepopularita zpravodajských služeb je způsobena i nedobrymi zkušenostmi občanů s těmito službami v dobách nedemokratického režimu. Činnost BIS je z pohledů některých občanů i nadále spojována s komunismem. Hlavním problémem zpravodajských služeb našeho státu bylo jejich propojení s bývalými představiteli StB. I přes pozdější prověřování příslušníků a jejich propuštění, panuje ke zpravodajským službám stále značná nedůvěra, a to zejména v očích starších občanů. Jde především o nedůvěru v demokratické jednání a postupy zpravodajských služeb, které jsou však již dávno zaručeny zákony. Již řadu let je oblast zpravodajských služeb upravena nejedním zákonem, což zpravodajské služby výrazně odlišuje od obávaných služeb komunistických.

Platná právní úprava zajišťuje spravedlivé postupy služeb a respektování lidských práv a svobod. Jako omezující se může na první pohled jevit tajné používání zpravodajských prostředků, které může omezovat lidská práva. Ovšem k jejich použití potřebuje BIS vždy souhlas vrchního soudu, který nedovolí zbytečný, ani nepřiměřený zásah do práv a svobod občanů a míru i dobu používání kontroluje. Shromažďované informace má služba řádně zabezpečené tak, aby nedocházelo k jejich úniku nebo zneužití. Evidence jsou kontrolovány, stejně jako příslušníci BIS, jejichž povinností je mimo jiné zachovávat mlčenlivost. Zpravodajské služby mají nejen své vnitřní kontrolní orgány, ale hlavně jsou kontrolovány vládou a Poslaneckou sněmovnou. Vnější kontrola je na rozdíl od dob komunistického režimu funkční a účinná. Avšak v případě Úřadu pro zahraniční styky a informace chybí vlastní právní úprava. Úřad je upraven sice zákonem o zpravodajských službách, ovšem ten dále nespecifikuje kontrolu prostřednictvím

kontrolního orgánu Poslanecké sněmovny. Tato kontrola má být vymezena zvláštním zákonem. Tak je sice upřesněna v zákoně o BIS nebo VZ, ale ne u ÚZSI. Poslanci mohou sice využít interpelace ministra vnitra jako standardní kontrolu, do budoucna by ale bylo vhodné pro ÚZSI připravit samostatný zákon a jeho stručnou úpravu ze zákona o zpravodajských službách vyjmout.

9. Seznam použité literatury

PEKOVÁ, Jitka a PILNÝ, Jaroslav a JETMAR, Marek. Veřejná správa a finance veřejného sektoru.druhé, přepracované vydání.Praha: ASPI, a. s., 2005, s. 556.ISBN 80-7357-052-1 (2. vydání)

ZETOCHA, Karel. Zpravodajské služby v nové demokracii: Česká republika.první vydání.Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister &Principal a Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, 2009.ISBN 978-80-87029-64-0 (SPOL).ISBN 978-80-210-5004-4 (MU)

Bezpečnostní strategie ČR 2011.Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2011.ISBN 978-80-7441-005-5

Usnesení vlády ČR číslo 32/1999 o zřízení Výboru pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky

Usnesení vlády ČR číslo 33/1999 o zřízení Meziresortního krizového štábu

Usnesení vlády České republiky číslo 391/1998 o Bezpečnostní radě státu a o plánování opatření k zajištění bezpečnosti České republiky

Usnesení vlády ČR číslo 423/2000 k Návrhu vyhodnocení dosavadního působení systému Bezpečnostní rady státu a návrhu úprav k jeho zkvalitnění

Usnesení vlády České republiky číslo 676/1992 o zřízení Rady pro zpravodajskou činnost

Usnesení vlády České republiky číslo 686/2011 k návrhu na změnu složení Výboru pro zpravodajskou činnost

Zákon č. 1/1993 Sb. ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1964 Sb. Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1974 Sb., o Sboru národní bezpečnosti

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 67/1992 Sb., o Vojenském obranném zpravodajství, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 88/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 67/1992 Sb., o Vojenském obranném zpravodajství, ve znění zákona č. 153/1994 Sb.

Zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 244/1991 Sb., o Federální bezpečnostní informační službě a o používání zpravodajských prostředků, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 527/1992 Sb., o Bezpečnostní informační službě ČR, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 543/1992 Sb., o zrušení Federální bezpečnostní informační služby

Internetové zdroje:

Bezpečnostní informační služba: vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-11-05, 12:00]. Čím se zabýváme. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/cim-se-zabyvame.html>>.

Bezpečnostní informační služba: vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-11-05, 19:00]. Čím se zabýváme. Bezpečnost informačních a komunikačních systémů. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/informacni-systemy.html>>.

Bezpečnostní informační služba: vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-11-05, 14:00]. Čím se zabýváme. Extremismus. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/extremismus.html>>.

Bezpečnostní informační služba: vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-11-05, 15:20]. Čím se zabýváme. Kontrašpionáž. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/kontraspionaz.html>>.

Bezpečnostní informační služba: vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-11-05, 17:15]. Čím se zabýváme. Obchod s konvenčními zbraněmi a výbušninami. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/zbrane-konvencni.html>>.

Bezpečnostní informační služba: vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-11-05, 12:30]. Čím se zabýváme. Ochrana ekonomických zájmů státu. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/ekonomika.html>>.

Bezpečnostní informační služba: vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-11-05, 17:30]. Čím se zabýváme. Organizovaný zločin. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/organizovany.html>>.

Bezpečnostní informační služba: vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-11-05, 17:00]. Čím se zabýváme. Šíření zbraní hromadného ničení. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/zbrane-hromadneho.html>>.

Bezpečnostní informační služba: vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-11-05, 12:40]. Čím se zabýváme. Terorismus. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/terorismus.html>>.

Bezpečnostní informační služba: vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-11-04, 14:15]. Jak pracujeme. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/jak-pracujeme.html>>.

Bezpečnostní informační služba: vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-11-25, 21:07]. Jak pracujeme. Zpravodajské prostředky. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/zpravodajske-prostredky.html>>.

Bezpečnostní informační služba: vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-11-04, 13:50]. Kdo jsme. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/kdo-jsme.html>>.

Bezpečnostní informační služba: vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-07-03, 14:30]. Kdo jsme. Historie vzniku. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/historie-vzniku.html>>.

Bezpečnostní informační služba: vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-11-25, 21:00]. Kdo jsme. Znak služby, služební přísaha a průkaz. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/znak-prisaha.html>>.

Bezpečnostní informační služba: vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-08-09, 17:30]. Kontrola a dohled. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/kontrola-dohled.html>>.

Bezpečnostní informační služba: vnitřní zpravodajská služba České republiky [online]. 2011 [cit. 2011-11-25, 21:15]. Kontrola a dohled. Vnitřní kontrola. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/vnitрни-kontrola.html>>.

Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2010 [cit. 2011-10-15, 18:30]. Informační servis. Mimořádné události. Pojmy. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ozbrojeny-bezpecnostni-sbor.aspx>>.

Oficiální web 601. skupiny speciálních sil generála Moravce [online]. 10. 2. 2006 [cit. 2011-10-24, 18:15]. úkoly. Dostupné z WWW: <<http://www.601skss.cz/ukoly.html>>.

Oficiální web 601. skupiny speciálních sil generála Moravce [online]. 10. 2. 2006 [cit. 2011-10-24, 18:20]. Zahraniční mise. Dostupné z WWW: <<http://www.601skss.cz/mise.html>>.

Úřad pro zahraniční styky a informace: vnější zpravodajská služba [online]. 2010 [cit. 2011-10-17, 16:40]. O nás. Co děláme. Dostupné z WWW: <<http://www.uzsi.cz/cz/co-delame.html>>.

Úřad pro zahraniční styky a informace: vnější zpravodajská služba [online]. 2010 [cit. 2011-10-17, 17:20]. O nás. Jak jsme uspořádáni. Dostupné z WWW: <<http://www.uzsi.cz/cz/jak-jsme-usporadani.html>>.

Úřad pro zahraniční styky a informace: vnější zpravodajská služba [online]. 2010 [cit. 2011-08-09, 17:00]. O nás. Kdo nás kontroluje. Dostupné z WWW: <<http://www.uzsi.cz/cz/kdo-nas-kontroluje.html>>.

Úřad pro zahraniční styky a informace: vnější zpravodajská služba [online]. 2010 [cit. 2011-10-17, 17:30]. O nás. Ředitel ÚZSI. Dostupné z WWW: <<http://www.uzsi.cz/cz/reditel-uzsi.html>>.

Úřad pro zahraniční styky a informace: vnější zpravodajská služba [online]. 2010 [cit. 2011-10-16, 16:00]. Otázky. Jaké je vaše hlavní poslání. Dostupné z WWW: <<http://www.uzsi.cz/cz/jake-je-vase-hlavni-poslani.html>>.

Úřad pro zahraniční styky a informace: vnější zpravodajská služba [online]. 2010 [cit. 2011-10-16, 16:05]. Otázky. Máte právo odposlouchávat. Dostupné z WWW: <<http://www.uzsi.cz/cz/mate-pravo-odposlouchavat.html>>.

Úřad pro zahraniční styky a informace: vnější zpravodajská služba [online]. 2010 [cit. 2011-10-16, 17:45]. Otázky. Můžete působit na území ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.uzsi.cz/cz/muzete-pusobit-na-uzemi-cr.html>>.

Úřad pro zahraniční styky a informace: vnější zpravodajská služba [online]. 2010 [cit. 2011-08-09, 15:00]. Pro Vás. Zpravodajský systém ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.uzsi.cz/cz/zpravodajsky-system-ceske-republiky.html>>.

Úřad pro zahraniční styky a informace: vnější zpravodajská služba [online]. 2010 [cit. 2011-10-17, 16:50]. S vámi. Výkladový slovník. Metody sběru zpravodajských informací. Dostupné z WWW: <<http://www.uzsi.cz/cz/metody-sberu-zpravodajskych-informaci.html>>.

Vláda České republiky. [online]. 2009-2012 [cit. 2011-10-31, 13:00]. Pracovní a poradní orgány. Bezpečnostní rada státu. Pracovní výbory. Zpravodajská činnost. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/brs/pracovni-vybory/zpravodajska-cinnost/vybor-pro-zpravodajskou-cinnost-3858/>>.

Vojenské zpravodajství České republiky [online]. 2008 [cit. 2011-10-24, 18:10]. Jak jsme uspořádání. Dostupné z WWW: <<http://www.vzcr.cz/static/struktura.aspx>>.

Vojenské zpravodajství České republiky [online]. 2008 [cit. 2011-10-23, 14:30]. Působnost a činnost. Právní postavení. Dostupné z WWW: <<http://www.vzcr.cz/static/Static/Detail.aspx>>.

Vojenské zpravodajství České republiky [online]. 2008 [cit. 2011-10-23, 13:00]. Ředitel. Dostupné z WWW: <<http://www.vzcr.cz/static/lide.aspx>>.

Wikipedie: otevřená encyklopedie [online]. 20. 10. 2011 [cit. 2011-11-25, 20:50]. Bezpečnostní informační služba. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Bezpe%C4%8Dnostn%C3%AD_informa%C4%8Dn%C3%AD_sl%C5%BEba>.

10. Přílohy

I. Znak Bezpečnostní informační služby

II. Služební průkaz příslušníka Bezpečnostní informační služby

III. Tabulka zachycující přehled služebních hodností a jejich souvztažnost s hodnostním označením, tarifní třídou a vzděláním

Služební hodnost	Tarifní třída	Požadované vzdělání	Hodnostní označení
Referent	1.	Středoškolské/střední s výučním listem	Rotný
Vrchní referent	2.	Středoškolské s maturitou	Strážmistr
Asistent	3.	Středoškolské s maturitou	Nadstrážmistr
Vrchní asistent	4.	Středoškolské s maturitou	Podpraporčík
Inspektor	5.	Středoškolské s maturitou	Praporčík, nadpraporčík
Vrchní inspektor	6.	Středoškolské s maturitou/vyšší odborné	Nadpraporčík, podporučík
Komisař	7.	Vyšší odborné/vysokoškolské bakalářské	Poručík, nadporučík
Vrchní komisař	8.	Vysokoškolské bakalářské	Kapitán, major
Rada	9.	Vysokoškolské magisterské	Podplukovník, plukovník
Vrchní rada	10.	Vysokoškolské magisterské	Plukovník
Vrchní státní rada	11.	Vysokoškolské magisterské	Plukovník

IV. Dotazník jako podklad pro zpracování praktické části – výzkum veřejného mínění o Bezpečnostní informační službě

ANONYMNÍ DOTAZNÍK K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI NA TÉMA: BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA

Pokyny:

Označení zvolené odpovědi – zbarvením příslušného znaku ●

U otázek 1-5 zaškrtněte jen 1 správnou odpověď. V otázkách 6 a 7 lze zvolit více správných odpovědí.

Pohlaví:

- muž
 žena

Věk:

- do 25 let
 26 - 49
 50 let a více

- 1) Víte, k čemu slouží Bezpečnostní informační služba (BIS) a co je jejím posláním?
 ANO, vím NE, nevím
- 2) Víte, jak se příslušník Bezpečnostní informační služby na veřejnosti prokazuje?
 ANO, vím NE, nevím
- 3) Zastáváte názor, že je BIS demokratickou službou, nebo že se jedná o pozůstatek komunistického režimu?
 ANO, jde o demokratickou službu
 Nemám jasný názor, nemám potřebné znalosti o této službě
 NE, není demokratickou službou
- 4) Víte, k čemu dříve sloužila služba Státní tajná bezpečnost (StB)?
 ANO, případně napište.....
 NE, nevím
- 5) Souhlasíte s mírou zveřejňovaných a utajovaných informací prostřednictvím této služby?
 ANO, souhlasím NE, nesouhlasím
- 6) Zaškrtněte oblasti působení Bezpečnostní informační služby:
 veřejný pořádek
 terorismus
 bránění šíření zbraní hromadného ničení
 bezpečnost silničního provozu
 kontrašpionáž
- 7) Zaškrtněte pravomoci příslušníka Bezpečnostní informační služby:
 zadržení, zatknutí
 sledování
 vyslychání
 dechová zkouška
 odposlech